Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEZELO

Cena 1 lira

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV. V Ljubljani, 26. avgusta 1943. Štev. 34 (719)

Sv. Jerneja (24. avgusta) *meglice popijêjo strd za police.*

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«
izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393 — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:
LJUBIMCA IZ BENETK
RESNIČNA LJUBEZENSKA ZGODBA
(Gl. str. 2. in 3.)

Nove izgube sovražnega letalstva

Uspešni napadi italijanske mornarice na sovražno ladjevje

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo štev. 1180:

Trda bitka za Sicilijo, ki so jo italijansko-nemške čete vztrajno 40 dni bojevale s premočnim sovražnikom na kopnem, v zraku in na morju, se je včeraj končala.

Zadnji oddelki naših zaščitnih čet so zapustili najskrajnejši severovzhodni del otoka in dosegli kalabrijsko obalo. Ranjence, druge enote in dobršen del vojnega blaga so naše čete pripeljale v Kalabrijo že prej.

Italijansko-nemško letalstvo je uspešno napadlo sovražne ladje v bizertski luki in povzročilo velike požare. Neki naš bombnik je v sirakuški luki pri Pasiem otoku zadel neko sovražno petrolejsko ladjo in jo zažgal. Naša torpedna letala so zadela neko sovražno križarko v bližini rtiča Passero, severno od Bona pa potopila neko sovražno trgovsko ladjo.

Naši lovci so sestrelili dve sovražni letali.

Sovražnik je bombardiral Castovillari v pokrajini Salerno in nekatere kraje pri Napoliju in povsod povzročil precej škode. Naše protiletalsko topništvo je nad Severno Italijo sestrelilo 3 sovražne bombnike.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo štev. 1181:

Pri bitki za Sicilijo, ki so jo italijanske in nemške divizije hrabro vodile, se je posebno odlikovala italijanska mornarica.

Nemška letala so bombardirala Bizerto. Potopila so v pristanišču neki 3000 tonski parnik, poškodovala pa 25 sovražnih ladij s skupaj več ko 100 tisoč tonami nosilnosti.

Naša torpedna letala so napadla v bližini Bizerte neki sovražni konvoj in pri rtiču Passero potopila en sovražni parnik.

V letalskih bojih s sovražnikom so naši lovci zbili 5 »Spitfirov«, nemški lovci pa 2.

Tri naša letala se niso vrnila v svoje oporišče.

Sovražnik je bombardiral Reggio Calabrio, Napoli in Cagliari. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo. Na tla je treščilo pri S. Antiopu.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo štev. 1182:

Nemški bombniki so v zalivu Bizerte napadli neko skupino sovražnega ladjevja. Pri tem so zadeli 11 sovražnih ladij.

Sovražnik je včeraj bombardiral kraje vzdolž obrežja Vezuva, pokrajine Avelino, Salerno in Foggio. Škoda je precej velika.

Italijanski in nemški lovci so v bojih s sovražnimi letali sestrelili skupaj 44 letal.

Naši lovci so sestrelili štiri sovražna letala, ki so skušala napasti promet v Tirenskem morju. Neko sovražno letalo je uničilo naše protiletalsko topništvo pri rtiču Rizzuto.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo štev. 1183:

Ob vzhodni obali Sicilije je neka naša podmornica pod poveljstvom poročnika Alberta Donata iz Spezie potopila neki sovražni rušilec.

Skupine sovražnih štirimotornikov so včeraj v spremstvu mnogih lovcev bombardirale razne kraje v pokrajinah Napoli in Avelino in mesto Benevento, kjer so povzročile posebno hudo škodo. Sovražno pomorsko topništvo je obstreljevalo področje pri Paoli (Cosenza). To področje je bombardiral sovražnik tudi iz zraka.

Italijansko-nemški lovci so zbili nad pokrajinama Napoli in Salerno 17 napadajočih bombnikov, nad okolico Avelina pa 4. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 4 sovražna letala, eno izmed teh je treščilo na tla v bližini Misolungija (Grčija). V zadnjih dneh se dve naši letali nista vrnili v svoje oporišče.

Neko naše izvidniško letalo je v boju z ameriškimi dvomotorniki sestrelilo eno izmed sovražnih letal.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo štev. 1184:

Naši bombniki so včeraj uspešno napadli tunizijsko obalo in potopili neki sovražni parnik. Letalu, ki je torpediralo parnik, je poveljeval poročnik Bertuzzi Irneri iz Riminija.

Oddelki sovražnih štirimotornih letal so včeraj ponovno napadli Napoli in nekatere kraje v njegovi okolici. V bojih z našimi lovci 3. jate in 22. skupine je sovražnik izgubil 12 letal, v boju z nemškimi lovci pa 10. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo v okolici Torre del Greco neko sovražno letalo.

General Ambrosio

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo štev. 1185:

Sovražnik je bombardiral mesto Salerno in povzročil precej škode. Pri napadu je v boju z nemškimi lovci izgubil 13 letal.

Štiri sovražna letala so s strojnicami obstreljevala luko Prevezo (Grčija). Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo dve izmed napadajočih letal.

Ponoči 22. t. m. je naše protiletalsko topništvo sestrelilo nad Crotonom dva sovražna bombnika, blizu rtiča Colonna pa enega.

General Ambrosio

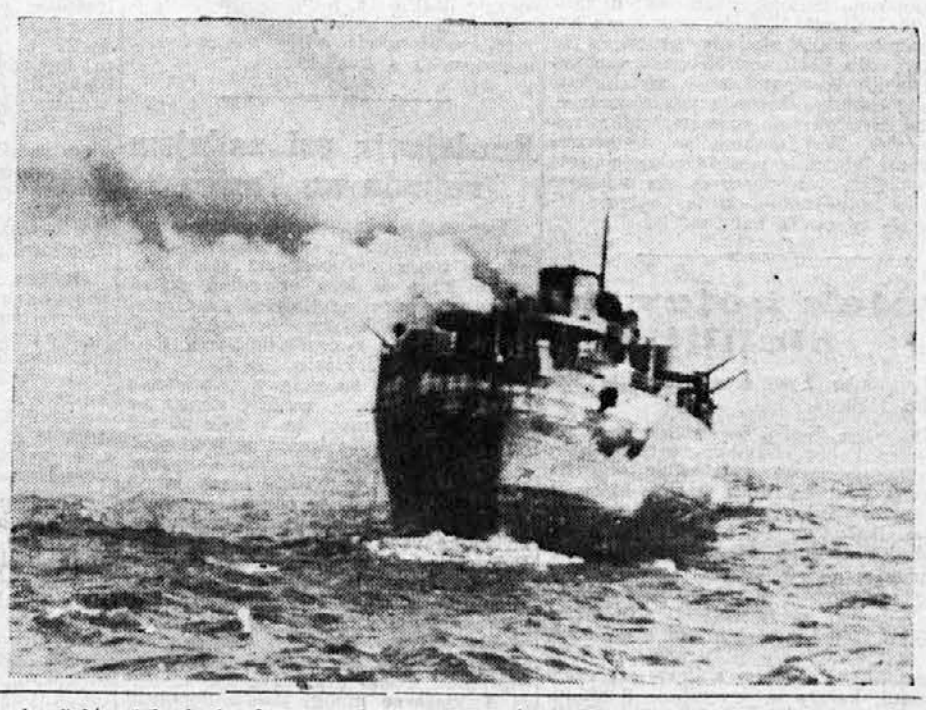

Nave mercantile nemica, silurata da un sommergibile italiano. — Sovražna trgovska ladja, ki jo je torpedirala italijanska podmornica.

Maršal Badoglio sicilskemu ljudstvu

Rim, 19. avgusta. Besedilo poslanice predsednika vlade maršala Badoglia Sicilcem se glasi:

»Italijani! Prvič povzemam besedo, da bi se obrnil k našim preljubim bratom z mučene Sicilije.

Po krepki obrambi, ki daje visoko čast italijansko-nemškim četam, ki so vzdržale navzlic ogromni številčni in še boli sredstveni premoči, je bilo treba zapustiti vse sveto sicilsko ozemlje.

Italija že pozna podobno bolest, ki je pa nikoli ni omajala.

Sicilijanci, noben dogodek vas ne bo nikoli mogel odcepiti od velike matere Italije, zakaj vez, ki vas druži z njo, je sila krvi. Vi, ki ste s tako čudovito vnemo oplodili začetni zagon naše neodvisnosti, ste za nas vse ljubljeni bratje. Sleherno italijansko srce je z vami, bije za vas.

Kot predsednik vlade bom izdal vse ukrepe, da Sicilijancem, ki so se zatekli na celino, olajšam vsako trpljenje. Ne obupajte! Narod, ki je dal vsemu svetu tisočletja omike, ne more poginiti, če ohrani svojo vero. Jaz, ki dobro poznam vaše sinove, ki so se pod mojim poveljstvom hrabro borili po mnogih bojiščih, sem prepričan, da boste vi vsi to vero skrbno gojili.

Sicilijanci! Bodite močni! Vam velja vsa ljubezen italijanskega ljudstva!

Italijani, pozdravimo naše sicilske brate z vso svojo dušo, z vsem svojim srcem!«

Govor eksc. Orlanda

Rim, 19. avgusta. Besedilo radijskega govora, ki ga je na Sicilijance naslovil Eksc. Vittorio Emanuele Orlando:

Sicilski bratje! Ko se je v eni zadnjih vojn, poslednji za izbojevanje neodvisnosti, nekoč zdelo da po vojaškem porazu in vdoru nasprotnika v naše ozemlje domovine ne bo več moči potegniti iz ruševin, je vaš brat, ki vam sedaj govori in je na njem ležala vsa odgovornost za najvišje odločitve, odločno izjavil, da bi se ob potrebi umaknil prav do Sicilije. Ko sem izrekel to odločitev, sem dobro vedel, da je sicilska duša tako velika, da lahko prevzame varstvo, usodo in ime Italije. Sicilija, ki je stoletja in desetletja brez bojazni prenašala najbolj krvave naskoke na vso Evropo in znala v polni meri varovati tudi čast Italije prav do zmage. In sedaj, ko je minilo polnih 25 let od tistih dogodkov, je usoda hotela da sem občutil vso grozo novega vdora v domovino, ki se je začel in dokončal na moji mučeniški Siciliji in v njenih slavnih porušenih mestih.

Za nas Sicilijance zadostuje en sam pogled, da razumemo.

Ne da bi izgubljal besede, vem, da čutite žalost, ki mi je legla v srce. Jaz, ki sem zmerom trpel zaradi neugasljivega hrepenenja po svoji zemlji, po blagi sladkobi njenega neba, ki vse naokrog razliva slaven žar zbranosti in miru, občutim danes še trpkejše hrepenenje zato, ker nisem tudi jaz sredi vaših ruševin, da bi bil sredi svojega ljudstva, ki trpi. Trpim zaradi koprnenja, ki bi bilo obupno, ako kljub vsem tvarnim oviram ne bi čutil, da je še vedno živo in trdno, boli živo in krepko kakor kdaj prej, ko čutim neporušljivo duhovno skupnost, kajti med vami Sicilijanci onstran ožine nam svoje sinove in svoje brate, zaradi katerih imam za sinove in brate vas vse.

Do vas in mojih mrtvih, ki čakajo name, čutim sveto obvezo skupnosti in povezanosti, ki življenje vodi in ga nadaljuje. Zdaj ob tej uri vam, bratje moji, ponavljam sočustvovanje z vašo tugo, vašimi bolečinami in vašim trpljenjem. Ponudba je ponižna, toda vi ste rod, ki se ne zgane samo iz koristoljubja in dobička, temveč ste dovzetni za čistost in globino čustva, kadar je plemenito. V tej vaši žalojni za to ni mesta in bi bilo prej neumestno, ako bi se spuščali v obtoževanje in politično razpravljanje.

Govornik je svoja izvajanja končal takole:

Ker je Bog v nedoumni strogosti svoje sodbe hotel, da sem moral pretrpeti vso krutost sedanje kazni, upam da mi bo v svoji usmiljenosti naklonil tolažbo, da bom videl, kako bo Sicilija vstala. In ta sreča bo tudi sreča Italije same, kajti boli kakor prej čutim v teh dneh, da sta rešitev in sreča Sicilije neločljivo povezani z rešitvijo in srečo Italije.

Tedaj bi lahko zapel pesem:

»In sedaj, o Gospod, dovoli, da odide tvoi služabnik v kraj miru, kajti njegove oči so videle odrešenje in prerod domovine.«

Krali in Cesar Sicilijancem

Rim, 20. avgusta. Ni. Vel. Krali in Cesar je naslovil danes na Italijane velikodušne in močne sicilske zemlje naslednjo poslanico:

V bolečini, ki nas še boli zbližuje, ste čutili dušo vseh vaših bratov po besedi šefa vlade ter goreči in ganjeni glas vašega naizvestejšega Orlanda, s katerim sem najgloblje doživel ure bolečine in vere.

Ni še dolgo tega, ko sem hodil po vaših lepih mestih in poljih. Ničesar niste tedaj zahtevali zase, bratje s Sicilije, silno ljudstvo, ki ne pozna strahopetnosti in ki prezira vsak dvom. Ničesar ne zahtevate danes. Doživljal sem z vami v teh dolgih dneh trpljenja večkrat isto pot, ganjen občudujoč vaša junaštva. Zopet sem videl vaša od notranje muke izsušena lica, vaš v razžaljeni žalosti ponosni pogled. Slišal sem glas vaše duše, ki je tudi moj glas, čutil vaše muke, ki so tudi moje!

Italijani, bratje s Sicilije! Vaš Krali vam je vedno ljubeče blizu. Prvi je med vami v občutenju vaših bolečin, prvi med vami v močni veri v neizbežno vstajenje naše velikodušne in silne zemlje, ki je vedno zvesta monarhiji in moji hiši, vedno in za vedno najljubljenejše bitje te naše nesmrtne Italije, ki jo rane mučijo, toda nikoli ne pobijejo.

Vittorio Emanuele

Velikodušni darovi vladarske hiše

Rim, 21. avgusta. Vel. Krali in Cesar ter Vel. Kraljica in Cesarica sta poslala šefu vlade vsoto enega milijona lir za potrebne družine beguncev s Sicilije.

V isti namen sta Vis. princ in princesa Piemontska poslala šefu vlade 100.000 lir.

Vzvišene hčere Vel. Kralja in Cesarja ter Kraljice in Cesarice so izročile višjemu kaplanu monsgr. Beccariju po 10.000 lir za zbirko lista »Giornale d'Italia« v prid beguncem s Sicilije. (Ultime Notizie.)

Delo Kr. mornarice med operacijami na Siciliji

Junaštvo in požrtvovalnost mornarjev in njihovih poveljnikov

Rim, 19. avgusta. Agencija Stefani objavlja: Zopet je Kr. mornarica s tiho vedrostjo, ki ji je svoistvena, opravila med operacijami na Siciliji tako nenadomestljivo kakor mogočno delo z lahkim brodovjem, manjšimi enotami, motornimi splavi, majhnimi parniki in oboroženimi jadrnicami, kakor je nalagala tesna vodna površina Messinske ožine in njene okolice. Delo Kr. mornarice je glede na številke in uspehe zares veličastnega obsega v kolikor je med fazo prehranjevanja in odvajanja skrbela za prevoz ogromne množice moštva, orožja in potrebščin, tankov, motornih sredstev in vsakovrstne oskrbe.

Sovražno letalstvo, ki je bilo skorai vedno poštevilu v premoči nad prometnimi morskimi potmi s Sicilijo, ni dalo 40 dni niti trenutka odmora ladjam in sredstvom, zlasti onim, ki so morala zaradi operativnih nujnosti pluti izven ožine same. Na moriu in pristaniščih na odprtem morju ali ob obali so bile ladje in druga sredstva podvržene stalnemu napadanju podnevi in ponoči. Toda ladje in druga sredstva so se pod poveljstvom poveljnikov in mornarjev, zavedajočih se važnosti od njih zahtevane naloge, prekomerno žrtvovali z vedro in odločno disciplino ne meneč se za napore, tveganje in izgube, katere jim je sovražnik neprestano zadajal.

Posebno omembo zasluži udeistvovanje motornih splavov, ki so pod poveljništvom najmlajših oficirjev zaradi posebne možnosti pristajanja na kateri koli točki obale, obvladovali z junaškim samozatajevanjem najhujše okoliščine. Samo sovražno letalstvo, ki je tako zagrizeno in s tako mogočnimi sredstvi napadalo ogromni dotok in odtok orožja in vojakov, je moralo priznati, da ni sposobno streti ga zaradi čudovitega odrekanja. Nič večjega uspeha niso imele sovražne ladje, ki so skušale večkrat prestreči promet.

Naše torpedovke in naše podmornice so budno stale na straži v bližini ožine. Podmornice so od prvega trenutka operirale v najbolj nevarnih vodah, kjer je sovražnik imel najlažjo igro in kjer je osredotočil svoja napadalna sredstva. Nad vse visok in junaški duh, s katerim so se naše podmornice vrgle v boj, je dokazan ne samo z uspehi (potopljene: 1 križarka, 4 rušilci in dva parnika z 23.000 tonami, torpedirane pa ena velika ladja, en rušilec in en parnik s 15.000 tonami), temveč predvsem z dejstvom da se kar pet enot ni vrnilo v oporišča na Siciliji. Motorni torpedni čolni, ki jih je bilo malo glede na zahtevane naloge, so vsako noč križarili kot zaščitnice in preprečevali vse sovražne ofenzivne sunke ter med drugim potopili en rušilec in en parnik z 9000 tonami. Ne meneč se za tveganje in nevšečnosti, so žrtvovali v borbi mnogo svojih najboljših ljudi.

Ogromno opustošenje sovražnih bombnikov v sicilskih pristaniščih še pred izkrcanjem, ki se je potem srdito nadaljevalo po pričetku izkrcanja, je enotam in mornariškim sredstvom odvzelo primerna oporišča in jih prisililo da so operirale skorai vedno ob odprtih obalah s čimer so se njih težkoče, trud in nevarnost postoterile, so pa tudi podvrgle naistrožji kolavdaciji organizacijsko sposobnost in delo poveljnikov.

Vsi poveljniki mornarice na Siciliji, od najnižjih do najvišjih so obvladovali s čudovito sposobnostjo in energijo najtežje položaje ter so vzdržali v najbolj nevšečnih okoliščinah čeprav so jim bila na razpolago manjša sredstva, kakor bi bila potrebna. Mnogoštevilni poveljniki so, čeprav jim je bilo možno in so imeli pravico oddaljiti se, ostali do zadnjega trenutka na svojih mestih. Često so se borili ramo ob rami z mornarji, ko so okoliščine borbe vsilile, da so prevzeli kopno obrambo oporišč. Naj zadnja omemba dogodka v Augusti, ki je padla v štirih dneh junaške bitke z ogromno močnejšim sovražnikom, bitke, v kateri so se borile večinoma stotnije mornarjev, katerim na čelu je bil do zadnjega kontreadmiral Leonardi. Naj zadnja omemba Trapanija, kjer je kontreadmiral Manfredi, ki bi moral zapustiti mesto še pred angleškim izkrcanjem na Siciliji, ostal na svojem mestu in opravljal čudovito aktivno borečega se poveljnika. S svojimi močmi se je dolgo upiral sovražniku, ki je tudi tu obkolil s kopnega trdnjavo, ker si ni upal napasti jo z morja.

Tudi v tem ciklu vojne, kakor že v Libiji in v Tunisu in na vseh ostalih odsekih borbe, so trgovinske ladje, vodene po Kr. mornarici vedno izpolnile svojo dolžnost, nudeč brez hrupa svoje dragoceno delo, ne meneč se za napade, poškodbe in škodo, ostajajoč do zadnje minute na prizorišču borbe. Pozabljeno tudi ni velikodušno delo bolniških ladij, ki so se neprestano žrtvovale, ne meneč se za ponovne letalske napade, ki jih je sovražnik proti vsem pravilom mednarodnega prava izvrševal, in ki so prevažale na celino italijanske in nemške ranjence.

Danes še ni mogoče objaviti številk, ki so nujno še nepopolne, toda že glede na to, kar je znano, se lahko trdi, da bodo, ko bodo objavljene, dokumentirale nedvoumno s svojo obsežnostjo, kako važno in veličastno je bilo v celoti delo Kr. mornarice pri operacijah na Siciliji.

Junaštvo italijanskih letalcev

Rim, 20 februarja. Omembe Kr. letalstva v vojnih poročilih zadnje dobe izražajo popolno priznanje žilavosti, borbenosti in požrtvovalnosti, s katero so se italijanski letalci odlikovali, upirajoč se z vsemi sredstvi in energijami siloviti ofenzivi, ki jo je nasprotnik pričel proti Italiji. Sovražnik je z izkoriščanjem pred napadi zaščitene strateške poti lahko razvrstil svoje letalstvo v severni Afriki v širini in globini tako, da je lahko naglo dovajal nad Sicilijo in nad ozemlje polotoka mogočne letalske množice. Računal je predvsem s svojo letalsko silo za podpiranje napada, za bombardiranje italijanskih središč in strtje odpora ter za zaščito in podpiranje svojih sil na kopnem in na moriu.

V primeri z izredno premočjo angleško-ameriških sil, obstoječih iz oddelkov najmodernejših letal vseh tipov, je Kr. letalstvo pričelo neenako in junaško borbo, katere so se udeleževali vsi specialni oddelki. Z jakim uporabljanjem svojih oddelkov in z borbenostjo posadk je moglo italijansko letalstvo navzlic inferiornosti obvladovati silovite napade nasprotnika in doseči znatne uspehe. Medtem ko so bombniki neprestano napadali tovorne ladje na moriu in v izkrcevališčih, kakor tudi oporišča v severni Afriki in ona ki jih je sovražnik nato zasedel, so lovski in napadalni oddelki sodelovali v tesnem stiku z italijansko-nemškimi četami, ščitili premikanja in napadali sovražne kolone še potem, ko so se morala naša najsprednejša oporišča umaknitii. Naše sile za prestreganje niso mogle preprečiti ofenzivne akcije sovražnika proti našim oporiščem na otoku in na metropolitanskem ozemlju, vendar pa so zadale napadalcem najhujše izgube. Naši lovci so se upirali z nepremerljivo srditostjo sovražnim letalskim napadom, ki so se izvajali s čedalje večjimi sredstvi in čedalje bolj nečloveško. V celotnem udejstvovanju Kr. letalstva so bila spet na prvem mestu torpedna letala, zlasti s svojimi drznimi nočnimi napadi v ugodni dobi luninega sija proti sovražnim konvojem, ki so pluli do Sicilije ali

ob severno-afriški obali. V okvirju izgub, ki jih je sovražnik utrpel na morju zaradi delovanja letalsko-pomorskih sil Osi med vso dobo sicilske vojne od izkrcanja do evakuacije, so podatki Kr. letalstva posebno visoki in bolje povedo kakor vsaka beseda, s kakšno vnemo in učinkovitostjo so delovali naši oddelki. Od 10. julija do 18. avgusta je italijansko letalstvo potopilo 2 rušilca, eno bojno enoto nedoločene vrste in 31 trgovskih ladij s skupno 252.000 tonami. Z bombami ali torpedi je bilo poškodovanih 21 križark, 3 torpedovke, 8 izkrcevalnih ladij in 3 enote nedoločene vrste. Trgovskih ladij je bilo poškodovanih 59 s skupno 372.000 tonami. K tem uspehom in k znanim uspehom nad sovražnim letalstvom je treba dodati še izgube, ki so bile zadane sovražniku na kopnem, katerih obsežnosti ni lahko kontrolirati. Nadalje je podpora pri izpraznjevalnih akcijah, obstoječa iz zmagovitih borb nad Messinsko ožino, ki so jih izvojevali naši preizkušeni lovski oddelki, kronala udejstvovanje, ki se za letalce ne sme smatrati za zaključeno. Nad otokom in njegovimi vodami letalci še naprej delujejo proti sovražniku ter preprečujejo njegovo ackijo in zakasnjujejo ter ovirajo izvajanje njegovih načrtov.

Potek bojev na Siciliji

Pripomba k vojnemu poročilu številka 1180:

Bitka na Siciliji je dosegla svoj nezbežen konec. Uradna poročila so s svojimi treznimi podatki že objavila glavne dogodke hude borbe, ki so jo na Siciliji bile italijanske in nemške čete, treba pa je o teh operacijah podati obširnejši pregled.

V noči na 10. julij se je pričel napad na Sicilijo. K obali med Licato in Siracuso se je približala množica več ko 1500 pomorskih enot z velikimi in maihnimi parniki in posebnimi izkrcevalnimi sredstvi s skupno 700.000 tonami, katere je spremljalo 6 oklopnic, 3 nosilke letal, kakih 20 križark, nekaj monitorjev in kakih 100 rušilcev, mnogo torpednih čolnov in drugih lahkih enot.

Vse to ogromno ladjevje, katerega sta združili proti nam dve najbogatejši državi na svetu, so podpirale mnogoštevilne letalske angloameriške sile s sredozemskega bojišča.

S predhodno izredno silovito letalsko in pomorsko topovsko pripravo, ki je planila na naše obrambne in obalne posadke s silovitostjo, kakršne nikoli ni bilo prej, je velikim sovražnim enotam uspelo izkrcanje na otoku in ustvaritev izkrcevalnega predmostja med Licato in Pozzallo, kjer so se izkrcale ameriške, ter med rtom Passero in Siracuso, kjer so se izkrcale angleške enote. Takojšnji reakciji italijansko-nemških čet, ki so prihitele v ogrožena področja, so sledili pričetni uspehi v Gelî. Augusti in Siracuzi. Izkoriščenje teh pozitivnih uspehov pa ni uspelo zaradi pomorske in letalske premoči nasprotnika, ki je italijanskim in nemškim četam preprečil vztrajanje na obalnem področju.

Medtem, ko je nasprotnik z morja množinsko bombardiral nasprotne vrhove Sicilije na področju Trapanija in Marsale, vzdržujoč grožnjo novih pobud, se je ojačevalo izkrcevanje oklopnih sredstev in čet na obalnem pasu od Licate do Siracuse in se je pričel nov kombiniran napad s kopnega in z morja proti Augusti ki je bila zavzeta dne 13. julija. Mobilne čete v srednji in južni Siciliji, ki so bile nujno slabeše po količini in napadene od sovražnega letalstva, ki je neprekinjeno delovalo nad vsemi prometnimi potmi, so opravljale čudeže hrabrosti. Italijanske in nemške divizije, ki so jih vojna poročila delno navajala, so se združene v enotni borbeni volji, borile brez odmora, da bi zadržale močni pritisk sovražnika, ki je bil posebno silen proti boku področja Agrigenta in Catanije.

Tako jim je uspelo zadržati nasprotnika, ne pa tudi preprečiti, čeprav počasno napredovanje z žilavim naporom 12 izkrcanih divizij. Po 11 dneh srditih borb se padli v roke sovražnika Agrigento, Caltanisseta, Enna in vsa južnovzhodna konica otoka, dočim se je v ravnini Catanije bila besna borba za posest mesta. Od Agrigenta je nasprotnik vrgel močne oklopne množice proti severu na važno cestno središče Lercata-Friddi, kjer so morale obrambne čete, izčrpane v srditih borbah popustiti sprico premoči sovražnih oklopnih sredstev. Ko je bilo obvladano področje Lercare—Friddi so skupine nasprotnih tankov prodrle naravnost proti severni obali otoka in proti Palermu, ki je bil izpraznjen.

Desno krilo italijansko-nemške postroitve se je moralo nato postopno umikati proti vzhodu, da je lahko oblikovalo neprekinjeno fronto, ki je od severne obale Sicilije preko Caronije, Nicosije, Regalbuta in Centuripe ter katanijske ravnine do obale zapirala severnovzhodno področje otoka. Medtem ko so se borbe kraievnega značaja vršile na fronti do 31. julija, so angloameriške sile lahko sprovalile 15 izkrcanih divizij, navzlic hudi mizgubam, ki so bile zadane njih prevoznim ladjam z letalstvom in z našimi ter nemškimi podmornicami (v mesecu juliju je bilo na Sredozemskem morju potopljenih 46 trgovskih ladij, 2 križarki, 8 rušilcev, 3 podmornice, poškodovanih pa je bilo 115 trgovskih ladij, ena nosilka letal, 18 križark in 5 trpedovk).

Po novi razvrstitvi topništva, ki se je strnilo pred oklepnimi množicami, so Angloameričani 1. avgusta sprožili pričetni napad v bitki katero lahko imenujemo bitko za Messino. Od San Stefana di Camastra do Catanije, zlasti pa na srednjem področju, so divjale izredno silovite borbe in njih silovitost je trajala do konca bitke. Catanija je popustila šele 5. avgusta po treh tednih junaškega odpora. K imenom Troina, Regalbuto in Centuripe se pridružujejo imena S. Fratello, Bronte, Aeireale, Randazzo.

Bili so vzvišeni dogodki borbenega duha, ki je moral popustiti ne pred številčno premočjo moštva, temveč samo pred nezanjezljivo močjo oklepnih sredstev in letal. 17 dni je trajal epični odpor preostalih italijanskih in nemških sil, ki jim je uspelo zadrževati sovražnika tako dolgo, da so bile lahko vse čete prepeljane na kalabrijsko obrežje, preden je nasprotnik dosegel sicilsko obrežje ožine. Na poveljnike ter italijanske in nemške vojake, ki so se v zelo hudi bitki bojevali, zavedajoč se pomena naloge in odločeni boriti se do kraja za obrambo poverjenih jim postojank, gledata naroda Italije in Nemčije, ki morata tudi prestajati hude preizkušnje v največji vojni zgodovini, z upravičenim ponosom in s hvaležnostjo.

Razdejanja pri zadnjem napadu na Torino

Torino, 18. avgusta. 24. sovražni napad na Torino je zadal nove trde udarce temu mučeniškemu mestu. Posebno hudo je bilo prizadeto južnovzhodno področje. Načrtni razdiralni bes sovražnih letalcev je uničil ljudska stanovanja v predelih Nizza, Crocetta in San Salvario. Na Corso Orbasano je bilo na primer popolnoma podrtih 30 velikih zgradb, druge pa so bile poškodovane in v njih ni več mogoče bivati. Že tretjič je bila močno zadeta bolnišnica San Giovanni alle Molinette. Pet razdiralnih bomb in veliko zažigalnih ploščic je skoro docela razdejalo patološko anatomijo, mrtvaške veže, več dvoran in muzej. Poškodovana je bila dermatološka klinika. Tudi bolnišnico sv. Mavricije je že v drugič zadela velika razdiralna bomba, kakih 50 zažigalnih ploščic in dve bombi z vnetljivo tekočino. Škoda je velika. Na Corso Stupinigi, Corso Peschiera ter na ulici Arquata so mnogi požari dopolnili strašno delo razdiralnih bomb. Tri šole so bile zelo zadete in precej poškodovani sta bili cerkvi sv. Bernarda ter Srca Jezusovega. Zažigalne ploščice in bombe so poškodovale tudi gledališče Vittorio Emanuele. Zelo velika škoda je nastala na občinskem stadionu: velik del magazinov in novih tržnih naprav je bilo uničenih, pa tudi okoliški kraji Moncalieri, Nichelino, Brugliasco in Rigoli so bili cili sovražnih napadov. Reševalna dela so se začela kakor vedno že pred znakom za konec alarma. Prefekt in poveljnik obrambe sta obiskala glavne prizadete kraje. Ob zori je kardinal obiskal dve novi zadeti cerkvi in bolnišnico. Kralj. Visočanstvo Piemontska je zjutraj obiskala bolnišnice Rdečega križa in tolažila ranjence. Nato je obiskala cerkev Marije Tolažnice, ki je bila zadeta pri napadu 13. avgusta.

Začasna vojna doklada za pripravnike v državni in banovinski službi

»Službeni list« z dne 21. t. m. objavlja naslednja »Navodila za izvajanje naredbe z dne 31. avgusta 1942 št. 171 o določitvi začasne vojne doklade pripravnikom«:

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941, št. 291, pretvorjenega v zakon z dne 27. aprila 1943, št. 385, glede na naredbe z dne 5. julija 1941, št. 60, z dne 25. januarja 1942, št. 9, z dne 26. maja 1942, št. 100, in z dne 31. avgusta 1942, št. 171, glede na odločbo z dne 15. septembra 1942, št. 90, odloča:

Člen 1. Pripravniki državne in banovinske uprave iz prejšnje vladavine obdržijo prejemke, ki so jih imeli na dan 11. aprila 1941, zvišujejo pa se jim za 30 % od 1. julija 1941 in za 43 % od 1. decembra 1941.

Novi prejemki na plači in osebnih draginjskih dokladah ne smejo v čistem znesku presegati zneska L. 897.— v prvi kategoriji, L. 764.— v drugi kategoriji in L. 481.— v tretji kategoriji.

Morebitno razliko med zneskom dosedanjih prejemkov in prejemkov po tem predpisu obdrži pripravnik ad personam in je ta razlika vštevna ob morebitnih poznejših poviških.

Člen 2. Za pripravnike veljajo, kolikor so združljiva s predpisi prednjega člena 1., izvršilna navodila po odločbi z dne 15. septembra 1942, št. 90.

Ljubljana dne 8. avgusta 1943.

Visoki komisar: **Gen. Rihard Meizo.**

Nove predpise o bivanju v Rimu so izdale tamošnje oblasti. Po 18. avgustu se ne sme nihče naseliti v mestu, če nima za to tehtnih vzrokov. Trgovci z živili bodo izdajali živila samo na izkaznice rimske občine, ne pa tudi na nakaznice drugih občin, kakor je bilo doslej v veljavi.

Mestni preskrbovalni urad oddaja upravičencem drva samo še na mestni pristavi (žagana drva), na nekdanjem telovadišču »Sokola« v Trnovem (žagana drva), cela polena pa na športnem prostoru »Hermesa« v Šiški. Na športnem prostoru SK »Ljubljane« na Ciril-Metodovi cesti je zaloga pošla, zato naj upravičenci ne hodijo več tja po drva.

Pokrajinski svet korporacij je dodelil obrtniškim poverjeništvom zunaj Ljubljane bencin, petrolej, klej, šelak in parafinovo olje kot pomožno sredstvo, da ga razdele med upravičene člane. Obrtniki iz krajev zunaj Ljubljane se opozarjajo, da se pravočasno prijavijo pri pristojnih poverjeništvih zaradi upoštevanja pri razdelitvi. Obrtniki iz Ljubljane in bližnje okolice prejemajo bone za šelak in parafinovo olje na posebno pismeno prošnjo, ki jo morajo vložiti pri Pokrajinskem svetu korporacij do 1. septembra t. l. Prosilci, ki so to že storili, bodo o dodelitvi pismeno obveščeni.

Da se zagotovi redno delovanje šol, je prosvetni minister določil 11. oktober za začetek šolskega leta 1943/44 na vseh osnovnih, srednjih in višjih šolah. Vpisovanje učencev se bo začelo 1. septembra, končalo pa 5. oktobra. Ta rok je podaljšan na 9. oktober za tiste, ki morajo narediti popravne izpite.

Prehranjevalni zavod obvešča potrošnike, da lahko na odrezek »714« navadne živilske nakaznice dvignejo do 27. t. m. po 1 kilogram krompirja pri naslednjih tvrdkah: Marinko, Kmetijska družba, Smrkolj, Železničarska zadruga, I. Delavsko konzumno društvo, Sever in Gregorc.

50 potniških vlakov so ukinili dne 10. avgusta po odredbi glavnega ravnateljstva italijanskih državnih železnic. Vlaki so ukinjeni na progi med Benetkami, Verono, Milanom, Bologno, Tarvisom in Vidmom.

Davčna uprava za mesto Ljubljano ponovno opozarja vse interesente, da čimprej vložé prošnje za izstavitev potrdil za odmero šolnine. Za vsako potrdilo bo davčna uprava zaradi hitrejšega poslovanja sprejemala samo kolke za 6 L, ne pa taksni papir. Obrazci prošenj, ki jih je treba kolkovati s kolkom za 6 L, lahko interesenti dvignejo pri davčni upravi na Vodnikovem trgu št. 5/II, soba 7.

Z novim Poglavnikovim odlokom so pomiloščeni vsi vojaški pripadniki, ki so bili od 10. aprila 1941 do 27. julija 1943 obsojeni pred vojaškim sodiščem zaradi zločinov in prestopkov. Kazenski postopki, ki so v teku, so ukinjeni. Izvzeti so samo zločini veleizdaje, komunistično delovanje in nekateri izredno hudi zločini. Dezerterji so pomiloščeni, če se zglasijo 14 dni po tem odloku.

Zelo močan vročinski val je zajel Portugalsko. V nekaterih krajih je toplomer kazal več ko 42 stopinj v senci.

Dekret o popisu drevja je nedavno izdalo ministrstvo za kmetijstvo in gozdove. Po vsej Italiji bodo morali do 31. avgusta t. l. popisati vse topole, hraste, jesene, breste, jelše, platane, lipe in tudi robinje. Od popisa so izključene trte po vinogradih.

16. septembra se bodo pričeli sprejemni in drugi izpiti na italijanskih ljudskih in srednjih šolah, je določil minister za narodno vzgojo. Na gimnazijah in realkah bo pa matura 27. septembra.

Najvišje cene zelenjavi in sadju za ta teden je določil Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino. 1 kilogram kislega zelja sme stati 4 lire, kisle repe 2.50 lire, ohrovta 3 lire, domače cvetače 3.35 lire, kolerabic 2 liri, nove repe brez listov 2 liri, rdeče pese brez listov 3 lire, radiča 3.70 lire, glavnate solate 3.20 lire, endivije 3 lire, špinače 3.30 lire, graha 3.60 lire, stročjega fižola 6.15 lire, rdeče in bele redkvice 3 lire, buč 3.70 lire, buč 2 liri, kumar 2.90 lire, kumaric za vlaganje (30 kosov na kilogram) 6 lir, kumaric za vlaganje (125 kosov na kilogram) 9 lir, novega krompirja 2.40 lire, rabarbare 4 lire, peteršilja 4 lire, čebule 2 liri, šalote 4 lire, paradižnikov 2.60 lire, zelene paprike 3.60 lire, korenja brez zelenja 3 lire, česna z zelenjem 4.50 lire, označenega hrena 4 lire, malin 10 lir, namiznih jabolk 4.75 lire, jabolk za kuho 3 lire, hrušk I. vrste 4.20 lire, II. vrste 3 lire, domačih breskev 4.60 lire. En liter robidnic sme stati 6 lir, lisičk 4 lire; kilogram zdravih in svežih jurčkov je po 12 lir, jajca so pa po 2.50 lire kos. Vse te dopustne cene veljajo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini. Blago mora biti zdravo, očiščeno in sveže. Cene morajo biti označene ne samo pri prodajalcih na

Najboljši nadomestek gimnastike, posebno za telesno šibkejše dame in gospode, je

džiu - džitsu

Novi tečaji od 2. in 3. septembra dalje: za začetnike: ponedeljek in petek ob 19. uri; za napredne: torek in četrtek ob 19. uri; za dame: torek in četrtek ob 20. uri

Džiu-džitsu poučuje strokovnjak v gimnastični šoli Milene Govekarjeve, Muzejska ul. 3., pritličje-levo

Vodnikovem in Pogačarjevem trgu, tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, kakor tudi pri vseh ostalih prodajalcih in prodajalcih zelenjave in sadja.

»Borci proti smrti«, slovito delo pisatelja Paula de Kruifa, je te dni izšlo v založbi »Dobre knjige«. Knjigo dobite v vseh boljših knjigarnah pa tudi pri založbi sami.

Usnjene izdelke barvajte le s specialno barvo ki usnju ne škoduje. Efaks — Napoleonov trg.

Osebne vesti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: inž. Božidar Verstovšek in gdč. Marija Misjakova; g. Viktor Jenko in gdč. Citka Plevčakova. Čestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Franc Završnik; Jožica Klopčarjeva; Janez Kocmar, ravnatelj OUZD v pok. in bivši občinski svetnik; Pavel Strmulec, ključavničarski mojster; Katarina Tavčarjeva, posestnica; 74letna Marija Repovževa; Roza Kraševčeva; Angela Lesjakova, višji poštni kontrolor v pok.

Na Vrhniki: Hinko Leban, prokurist in posestnik.

V Novem mestu: 32letna Zofija Bolganova.

V Mariboru: 79letni Franc Ivačič, mizarski mojster; 77letna Neža Rotova; 76letni Alojzij Smolej, krojaški mojster; 81letna Terezija Mesarčeva; Friderik Leskovar, nameščenec mestne občine; 70letna Frančiška Gerinškova, posestnica.

V Tacnu ob Savi: 33letni Franc Medved, sodarski mojster in posestnik.

V Brežicah: Fine Predanič.

Na Golniku: Stanko Kastelic, elektromonter iz Ljubljane.

V Vevčah: Franc Šešek, obratovodja papirnice Vevče.

V Škofji Loki: Marija Jesenovčeva.

Naše sožalje!

MATEMATIČNA VREMENSKA NAPOVED

za mesec avgust in september

Sestavil dr. Vital Manohin

VREMENSKA NAPOVED

26. avgusta, četrtek: pretežno jasno in vroče.

27. avgusta, petek: isto.

28. avgusta, sobota: še jasno in vroče, čez dan počasno poslabšanje in razvoj manjših krajevnih neviht.

29. avgusta v nedeljo, ali 30. avgusta v ponedeljek: vpad deževnega vremena, nevihte in nalivi, nevarnost toče in viharja.

30. avgusta, ponedeljek: ako v nedeljo dež, potem v ponedeljek zopet jasno.

31. avgusta, torek: pretežno jasno, podnevi vroče.

1. septembra, sreda: isto.

2. septembra, četrtek: isto.

Točnost naših napovedi je v splošnem naslednja: v 80 % napovedano vreme se dobro ujema z dejanskim; v 10 % se dejansko vreme zakasni za 1 dan nasproti napovedanemu; v 5 % nastopi za 1 dan prezgodaj; v 5 % se napoved ne obnese.

Filatelija

Nove znamke

Napisal D. Gruden

Menda se edino v filateliji ne pozna suša. Nove znamke namreč prav pridno poganjajo povsod. Kaj je zraslo novega po Evropi, je razvidno iz naslednjih skromnih opisov.

*

V **Italiji** je izšlo poleg že javljenih znamk še nekaj drugih z natiskom P. M. (posta militare), ki bodo služile vojaškim pošiljkam. Doslej so v prometu tele znamke:

a) frankovne po 5, 10, 15, 20, 25, 30, 50 cent., 1.—, 1.25, 1.75, 2.—, 5.— in 10.— lir;

b) ekspresna za 1.25 lire;

c) znamke za letalsko pošto po 0.50, 1.—, 2.—, 5.— in 10.— lir, in končno

č) znamka za letalske-ekspresne pošilike za 2.— liri.

*

Črna gora je počastila spomin svojega velikega pesnika Njegoša. Izdala je lepo serijo frankovnih in letalskih znamk. Prva obsega vijoličasto znamko za 20 cent., olivno za 10 cent., rjavo za 15 cent., oranžno za 20 cent., zeleno za 25 cent., rožnato za 50 cent. in lirske vrednote: 1.25 v modri barvi, 2.—, ki je zelena, 5.— rdeča in svetlolososovordeča ter končno vijoličasto in sivo za 20.— lir. Serija znamk za letalsko pošto obsega: zeleno znamko za 5 cent., rjavo za 50 cent., modro za 1.— liro, rožnato za 2.—, rjavordečo in svetlolososovordečo za 10.— in modro in rožnatolososovo za 20.— lir.

Na znamkah — tiskali so jih v Rimu — so slike črnogorskih naravnih lepot in portret Njegoša. Ker so višje vrednote že v nekaj dneh razprodali, stane serija danes že okrog 400 lir.

*

V **Franciji** so v zadnjem času zelo navdušeni za izdajanje znamk v maihnih polah, in sicer tako, da so v navpičnih vrstah znamke enake, v vodoravnih pa se drži ena vrednota druge. V takšni razporeditvi so sedaj izdali novo serijo v korist narodne pomoči. Od leve na desno tvorijo en par znamk tele vrednote: 1.20 + 1.40 fr. vijoličasto-rjave barve; slika maršala Pétaina v civilu. Druga znamka predstavlja alegorijo dela; je rdeče barve in ima nominalo 1.50 franka s pribitkom 2.50 fr. Naslednja znamka za 2.40 + 7.00 fr je rjave, slika pa predstavlja alegorično predstavo drugega gesla nove Francije: družina. Tretje geslo — domovina — so prikazovali na vijoličastorjavi znamki za 4.— + 10.— fr. Krajna desna znamka predstavlja spet maršala Pétaina, a tokrat v uniformi; znamka je rdečerjava in ima nominalo 5.— fr ter pribitek 15.— fr, tako da stane cel par petih znamk 50 frankov. Izvedba je zelo lepa; znamke so tiskane v globinskem tisku.

*

Hrvatska je poleg serije za legionarje izdala še blok. Obsega vrednote za 1 + 0.50 kn v modri barvi, 2 + 1 v zeleni, 3.50 + 1.50 v rjavi in 9.— + 4.50 v modrosivi ter je izšel v nakladi 70.000 parov (zobčani in nezobčani).

Serija službenih znamk se je podaljšala za litostrožnato znamko za 3.50 kn in za oranžno za 12.50 kn. Razen tega sta znamki za 0.50 in 1.— kn na tenkem papirju dobili še družico za 0.25 kn.

Že napovedane znamke za ustaško mladino, izdane v maihnih polah, so izšle. Razlikujejo se od onih, ki so bile izdane v polah po 100 kosov, le po tem, da imajo vodoravne brazdasto lepilo, medtem ko so prve bile opremljene z navpično brazdastim. Na praznih poljih male pole je enkrat besedilo: Braniti čast i slobodu Hrvatske vrhovna je dužnost svakog Hrvata!, drugič pa: Nisam došao vladati, nego raditi! V srednje polje so natisnili hrvatsko zastavo. Sicer so znamke po izdelavi, vrednotah in barvah enake onim, ki so jih izdali v polah po 100 kosov.

Konec prihodnjič.

LJUBIMCA IZ BENETK

George Sandova in Alfred de Musset

Zgodovinska dejstva o veliki ljubezni, ki se je banalno končala

NAPISAL MANUEL GASSER

Med vsemi ljubezenskimi zgodbami iz romantike ni nobena dvignila toliko prahu kakor beneška pustolovščina George Sandove in Alfreda de Musseta. Zaradi nje so se prav tako razburjali njuni sodobniki kakor poznejši rodovi; še zdaj ne mine leto, ne da bi ta ali oni literarni zgodovinar iz dnevnikov, tujskih list, starih pisem in računov zajel in sestavil novo obliko te zastarele ljubezenske dogodivščine. Že več sto tisoč ljubezenskih parov je prihitelo v Benetke od tiste predpomladi, kar sta George Sandova in Musset stanovala v beneškem hotelu ‚Danieli', toda še nobeden od njih ni zaslovel tako kakor ta dva zaljubljenca, med katerima je bilo skoraj več zmešnjav in sovraštva kakor ljubezni.

Skušal bom opisati razdobja te ljubezni tako stvarno in na kratko, kolikor se pač pri takšni zamotanj in prekipevajoči zadevi da in se bom skušal kolikor mogoče izogniti pastem, ki jih postavljajo zaljubljenci vsakemu zgodovinarju.

*

Zgodba se je pričela leta 1833. George Sandova ima že skoraj devet in dvajset let, Alfred de Musset pa komaj tri in dvajset.

George Sandova — v resnici se je imenovala Aurora Dupinova, po poroki Dudevantova — je že po svojem rodu nenavadna. Med njenimi neposrednimi predniki srečamo krčmarje in obrtnike; potomka je pa tudi maršala Mauricea de Saxeo, da, celo njegova pravnukinja je iz zveze Avgusta Močnega z Auroro Koenigsmarško, tisto Auroro, ki je tako dolgo hrčala za švedskim kraljem Karlom XII., da jo je lepega dne prav po grobijansko postavil pred vrata...

Z osemnaistimi leti se je poročila z baronom Kazimirjem Dudevantom, predvsem zato, da bi se izmuznila neznosnemu gospodinjstvu in gospostvu svoje matere in babice. Oče ji je umrl že štirinajst let poprej, ko je bila še štiriletno dekletce; padel je s konja in si zlomil tilnik.

Zakon z Dudevantom ni bil srečen. George je kmalu uvedla tretjega in skušala z vsemi mogočimi umetnijami ustvariti idealni zakonski trikot. To razmerje je trajalo dolgih osem let, šele leta 1836. se je mlada George dokončno ločila od svojega moža.

Šest in dvajset let ji je bilo, ko je prišla v Pariz. Bila bi rada samostojna, zato je jela pisati. Imela je uspeh, celo velik uspeh. Pridobila si je tudi dosti prijateljev, s katerimi je občevala prijateljsko prostodušno. Ima več ko enega ljubimca; najznamenitejši med njimi je Merimée.

Na sahem glasu je. Vendar ji ni mar, kaj govori svet o njej. Nastopa kot revolucionarka, kot emancipiranka. Nosi moško obleko in kadi cigare. Živahna je in inteligentna. Lepe roke ima, čudovite črne lase in velike, globoke oči...

Takšna je bila George Sandova, ko je spoznala Musseta. Bil je šest let mlajši od nje, iz dobre družine in je pravkar preživel občutljivo, zasanjano mladost. Z dvaisetimi leti je bil pravi dandy, mlad, nekoliko samosvoje oblečen gospod, ki bi storil vse, da bi vzbujal za cinika. Trdil je, da prezira Boga in ljubezen, se ponašal z malopridnimi dogodivščinami in ni bil v resnici prav nič slabši kakor drugi mladeniči njegovega stanu in njegovih let. Razen tega je napisal že nekaj globokih, naiboljpretresljivih stihov, kar sta jih dotlej poznali francoska in svetovna literatura. Bil je lep, ognjevit in — kakor nalašč vsemu nakljub — še zelo neizkušen v ljubezni.

Musset in George Sandova sta se srečala v marcu leta 1833. pri neki literarni večerji. George je bila oblečena v turško nošo, v kratek, z zlatom izvezen jopič, na drobnem levem zapestju je nosila težko egipčansko zapestnico. Musset in njegov cinizem sta se ji zdela zaničevanja vredna. Alfred je pa ugotovil, da je George očarljiva, pisal ji je in jo obiskal. Hotela je, naj ji priseže, da ljubi samo njeno dušo, njenega duha. Vendar je že pet mesecev pozneje, 25. avgusta, zmagovito pisala neki svoji znanki: »Musseteva ljubica sem!«

Ljubimca sta se izogibala mestu. Najela sta gozdarsko hišico v fontainbleauškem gozdu. George je spet nosila moško obleko, romala z Mussetom po jesenski pokrajini, bila je njegov tovariš, njegov ‚veliki brat'. Oba sta srečna.

Vendar so kmalu nato postale napetosti, ki se moraio spočeti v tako občutljivih, prekipevajočih dušah, prehude. Nastopi kriza. Neke noči ima Musset v franchardskih skalah napad blaznosti.

Listek „Družinskega tednika“

Od vseučilišča do stružnice

Napisal Karl Detzer

Pod tem naslovom je Antioch-College v Yellow-Springsu v Ohiu (Združene države) ustanovil izobraževališče, menda edinstveno te vrste na svetu. Nekdanji rektor Antioch-Collegea Artur E. Morgan se je že od nekdaj žilavo in vneto zavzemal za nov način izobraževanja, kjer je teorija združena s prakso in kjer naj se učenci že od začetka seznanijo s praktičnim delom, hkrati se pa teoretski pripravljajo za poklic, ki so si ga bili sami izbrali. Tako se obenem mimogrede seznanijo s trdo resničnostjo, z bojem za kruh in za obstanek, ne da bi zanemarjali pri tem študij na vseučilišču.

Študij na Antioch-Collegeu traja šest let namesto običajna štiri leta. Po šestih letih pa 95% kandidatov čisto natanko ve, kako se bodo pretolkli skozi življenje. 400 delodajalcev v 30 državah Združenih držav — med njimi so največje ameriške družbe, podjetja in ustanove, pa tudi vlada sama — so navdušene »stranke« študentov in študentk z Antioch-Collegea; zanje je v Združenih državah na razpolago več mest, kakor jih morejo sproti napolniti.

Leto dni so študenti tudi na tem vseučilišču samo ‚bruci‘ kakor povsod, šele pozneje se prične doba pravega šolanja. 10 tednov dijaki študirajo v collegeu, drugih deset tednov pa prežive ob praktičnem delu, in sicer vrše plačano delo po vsej deželi. Dve študentki ali dva študenta morata skupaj delati po službah, kjer zaslužita na teden 20 dolarjev; ko čas praktičnega dela mine, se vrneta na vseučilišče, kjer nadaljujeta svoje študije.

Oglejmo si na primer študijsko in delovno pot enega izmed mnogih, študenta Jima Halla. Ko je deset tednov študiral v šolski klopi collegea, preživi na primer 10 tednov ob tekočem traku neke Fordove tovarne v Detroitu; pozneje dela 10 tednov v neki pittsburški livarni. Razen tega se seznani z delom v neki tehnični pisarni, preživi poletje v veliki čikaški tovarni za izdelavo železniških vagonov, meša pri gradnji velikega nasipa v Virginiji beton in je naposled nadzornik v opekarni v Kentuckyju.

Nič čudnega, če se voditelji te nenavadne šole vprašujejo, kje je šolska knjiga, ki bi mogla mlademu človeku vliti toliko znanja in izkušenj, kakor se jih je Jim Hall nabral ob tekočem traku, v plavžih, za tehnično risalno desko — povsod, kjer je moral tudi sam sodelovati, čeprav v podrejeni službi. Kje drugje bi si pridobil toliko znanja o strojih in ljudeh kakor prav v vseh teh praktičnih službah?

Ko bo pozneje Jim Hall stopil v življenje, se bo zavedal, koliko poštenega znoja se drži slehernega dolarja in kako mora gospodariti, da bo ta dolar pravilno obrnil. Medtem namreč ko dela, mora tudi sam voditi svoje gospodarstvo, narediti točen proračun, plačevati hrano in stanovanje, se oblačiti in se zabavati — vse iz plače, ki jo dobiva. In pri vsem tem bi bilo dobro, če bi si še nekoliko dolarjev prihrani) za razne nepredvidene izdatke. V collegeu plačuje kakor vsi drugi 2.75 dolarja na teden za skupno spalnico. Za hrano odrine 3.50 dolarja ali pa še en dolar več, to je odvisno od tega, ali je dober jedec ali ne. Skupni stroški za študij znašajo za prvo leto, ki ga preživi študent samo v collegeu, 800 dolarjev, za vsako naslednje leto pa samo 500 dolarjev.

Večji del antioških študentov takoj dobi službo po končanih študijih. Leta 1940. je lahko 54 od 56 študentov in 30 od 35 študentk takoj nastopilo službe, ki so se že poprej nanje pripravljali. Delodajalci so te študente že prej opazovali in so prišli do spoznanja, da so za njihova podjetja zelo koristni.

Na vseučilišču vse novince prejšnjo, ugotove njih povprečne zmožnosti in njih izredno nadarjenost za kakšno stroko in se pogovore o njih ciljih in željah. Nato jim oddele odgovorna mesta v kuhinji, jedilnici in laboratorijih, v knjižnici in v pisarnah. Vsak novinec mora sestaviti svoj proračun, pregled o svojih plačilnih zmožnostih, pa tudi točen urnik svojega študija. Tako mora znati natanko razdeliti svoj čas za predavanja, delo, igro in spanje. Ko mine leto dni, mu vodstvo dovoli, da sam ureja svoje osebne zadeve.

Pozneje pošlje vseučilišče študente na delo, in sicer v tisto stroko, ki so zanjo najbolj sposobni; delodajalci sporočajo uspehe fakulteti, ta pa svoje gojence skrbno nadzira. Po teh sporočilih reducijo zmogljivost gojenca, njegovo prilagodljivost, zrelost, pa tudi spretnost, pridobiti si med tovariši prijateljev. Študentje sami pa pošiljajo zaupna poročila fakulteti o vsem, česar so se naučili in o ravnanju svojih delodajalcev.

Henderson, mladi rektor tega collegea, ki je tako temeljito prelomil s staro akademsko tradicijo, je zbral smernice novega študija v nekaj tehtnih stavkov: »Temeljni pomen našega načrta je v tem, da zbudimo v učencu duha odgovornosti do splošnosti in razvijemo vse njegove sposobnosti do zrelosti. Načrt mu pa tudi daje priložnost, da preizkusi svoj poklic in tako samega sebe in da se za poklic odloča na podlagi svojih izkušenj namesto po pripovedovanju drugih ali zaradi romantičnih sanj. Vsi študentje morajo delati, vsi imajo iste možnosti in isto odgovornost. V današnjem svetu je ta demokratična podlaga velikega pomena.«

Kljub prelomu s tradicijo se pa tudi Antioch-College ravna po starem geslu: »Sramuj se umreti, preden si izvojeval za človeštvo kakšno novo zmago.«

TRETJA KROGLA

NAPISAL R. SIGMA

V jedilnici nekega elegantnega hotela v Nizzi sta nekega večera sedela dva mlada, vesela Belgijca in večerjala. Pri sosednji mizi njima nasproti je sedel neki Angležinja, Mož je bil videti na moč resen. Z nikomer ni govoril in s tako negibnim in neprodirnim obrazom strmel predse, da se je Renéju Knaepenu, enemu izmed obeh Belgijcev, že preneumno zdelo. Sklenil je, da bo svojega soseda spravil ob njegov stoični mir.

René se je zatopil s svojim prijateljem v razgovor, zraven pa vneto mečkal med prsti drobce kruha in jih izoblikoval v več kroglic. Čez nekaj trenutkov je eno izmed njih zalučal v Angleža. Kroglica je zadela moža v desno roko in obtičala na rokavu smokinga. Angležinja je mali izstrelek pobral in ga vnemarno vtaknil v žep.

Ta mir je Renéja še bolj razjezil. Vzel je drugo kroglico in jo vrgel v Angleževo levo ramo. A tudi tokrat je ostal mož miren. Kakor da se ne bi bilo nič zgodilo, je vzel tudi drugo kroglico in jo vtaknil v žep.

To ravnodušje je Belgijca še bolj podžgalo. Ne da bi pomišljal, je vrgel še tretjo krušno kroglico in zadel z njo resnobneža naravnost v čelo. Natakarji, ki so ‚bombardiranje‘ že dolgo opazovali, so se poslednjega zadetka posebno razveselili.

Angležinja je pobral tudi to kroglico in jo vtaknil v žep. Oba Belgijca sta kmalu po večerji vstala in odšla na hotelsko teraso, da bi popila še skodelico črne kave in pokadila vsak svojo cigareto. Komaj sta pa sedla, že je stal pred njima Angležinja, nagovoril Renéja v čisti francoščini in ga prosil za razgovor.

»Dovolite, da se vam predstavim,« je dejal. »Moje ime je Sir Bentley. Malo prej ste me nesramno razžalili. Upam, da ste mož in mi ne boste odklonili zadoščenja, ki ga zahtevam.«

»Prav gotovo ne, Sir Bentley,« se je vljudno priklonil René. »Na uslugo sem vam.«

»Dobro. Torej jutri zjutraj ob petih. Vse potrebne pogoje lahko uredita najina sekundanta. Lahko noč, dragi gospod!«

Oba Belgijca sta osuplo sedla na svoje mesto. Nikakor nista mislila, da se bo zadeva tako resno končala. A zdaj sta morala komedijo igrati do konca.

Točno ob določeni uri se je René sestal s svojim nasprotnikom na dogovorjenem mestu. Še preden je pa sekundant dal znak za začetek dvoboja, je stopil Angležinja k Renéju, potegnil iz žepa posušeno krušno kroglico in mu jo pokazal, rekoč: »Ne pozabite, z njo ste me zadeli v desno roko!«

V naslednji minuti sta počila dva strela. René se je opotekel... Krogla ga je zadela v desno roko. Rana ni bila nevarna, vendar boleča. Šele čez mesec dni je René spet lahko gibal z njo. Komaj je bil pa spet zdrav, že se je oglasil pri njem Angležinja. »Oprostite, gospod Knaepen,« ga je nagovoril, »zdaj, ko ste si pozdravili roko, mislim, da mi boste lahko dali zadoščenje za drugo krušno kroglico!«

»Na uslugo sem vam,« je mirno dejal René, čeprav ga je Angleževa maščevalnost na moč razkačila.

Naslednji dan sta se dvobojevala. Sir Bentley je spet potegnil iz žepa krušno kroglico, pokazal z njo na svojo levo ramo in dejal: »Z njo ste me semle zadeli!«

Potem sta počila dva strela in René je s prestreljeno levo ramo omahnil na tla.

Nekaj časa se je zdravil doma, brž ko si je pa nekoliko opomogel, je odpotoval k svoji sestri v Gent.

Čez dva meseca mu je šlo že nekoliko bolje. Medtem se je bil resno zaljubil v nečakinjo svojega svaka, ki je živela v sestrini hiši. Mlada zaljubljenca sta sklenila, da se bosta kmalu poročila.

»Čisto sem ti pozabila povedati,« mu je lepega dne dejala sestra, »da se je v času, ko si bil bolan, večkrat zanimal za tvoje zdravje neki neznani gospod, a nikoli ni hotel k tebi.«

»Kakšen gospod?« je zaskrbljeno vprašal René. »Ali se morda piše Bentley?«

»Da, tako se piše,« je dejala sestra. »Ali ga pobliže poznaš?«

»Da, v Nizzi sem ga spoznal. Takoj moram govoriti z njim. Ker mi je zdravnik dovolil, da grem jutri na sprehod, ga bom obiskal!«

Vest, da užaljeni Angležinja že spet izprašuje za njim, je Renéja močno vznemirila. Predobro se je namreč zavedal, v kakšni nevarnosti je. Gotovo mož čaka samo na to, da se bo pozdravil in ga bo lahko v tretje pozval na dvoboj.

Naslednje jutro je René odšel v hotel, v katerem se je nastanil Bentley. Mož ga je takoj sprejel. René mu je brez ovinkov dejal:

»Vem, da me boste še v tretje pozvali na dvoboj. Na uslugo sem vam. Vendar bi vas to pot prosil, da bi dvoboj za mesec dni preložili, ker bi se rad poročil. Takoj po moji poroki, ki bo čez tri tedne, vam bom na razpolago.«

»Poročiti se mislite?« je vprašal Sir Bentley. »O, prav rad počakam. Upam pa, da mi dovolite, da pridem k vaši poroki.«

»Seveda, prav rad vam to dovolim, saj nimam vzroka, da bi vam prošnjo odbil,« je vljudno odgovoril René.

Čez tri tedne se je René poročil. Zadnji mu je čestital Sir Bentley. Stisnil mu je roko, mu podaril krasno zlato cigaretnico in zašepetal: »Pravo poročno darilo boste našli v notranjščini cigaretnice.« Potem je izginil.

Brž ko je bil René trenutek sam, je darilo odprl. V njem je našel ček za tisoč funtov s pristavkom: »Za poročno potovanje!« Poleg čeka je pa ležala posušena krušna kroglica!

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Naš vrt

Setve in presajanje v jeseni

Napisal Josip Štrekelj

Mnoga poletna povrtnina je pobrana. Tako solata, rana endivija, čebula, česen, krompir, pesa, nizki fižol i. d. Na izpraznjene grede sejemo v drugi polovici avgusta do srede septembra zimsko špinačo, motovilec, pomladansko belo čebulo, korenček, peteršili, mesečno redkvico, zimsko solato, rani ohrovt, rano zelje in tudi še radič in črni koren. V tem času tudi presajamo listnati ohrovt, repnjačo (kitajsko zelje), glavnato solato, zeleno, dolgolisto endivijo, mesečne in debeloplodne jagode. Grmiče drobnjaka in kozieka (ljutike) delimo na manjše dele in presajamo v razdalji 15 cm. Vsem tem setvam in nasadom treba pognojiti z uležanim hlevskim gnojem. Ako pa je bilo zemljišče pognojeno za prejšnjo povrtnino, pognojimo sedaj z mešanim umetnim gnojilom, kakršnega pač dobimo v tem času, po 6 do 8 dkg na m². Zaradi vročine in če je suša, je treba nasade pa tudi setve za nekaj dni zasenčiti, zlasti občutljive jagode, ker sicer ni uspeha.

Zimsko solato, rano zelje in rani ohrovt, ki jih sejemo v drugi polovici avgusta, sejemo iz previdnosti še enkrat sredi septembra, zakaj v primeru toplih dni in dovoljne vlage odraste ta povrtnina do zime preveč. Taka pa ne prezimi, oziroma zelje in ohrovt odženeta spomladi v cvetno steblo namesto v glavo. Sadike ohrovta in zelja presajamo na stalno mesto oktobra — novembra v 10 cm globoke jarke, ki jih usmerimo od vzhoda proti zahodu, da so zavarovane pred valom severnega vetra in pokrite pozimi s snegom. Zimsko solato presajamo ali pa jo pustimo na mestu. Koder je pa pregosta, jo prepulimo, da se ostala okrepi. Te spomladi okopljemo, ohrovt in zelje istočasno prisujemo in po možnosti še pognojimo z naravno ali pa z umetno gnojnico. Tem potem pridelamo v naslednjem letu zgodaj dorastlo zelje, ohrovt in tudi glavnato solato. Ako posadimo solato v grede pod okna in z zračenjem in zalivanjem oskrbujemo, doraste v decembru v glave.

Tekom poletja so korenine svetlic lončnic prerastle zemeljsko kepo. Znak, da jim hrana primanjkuje. Da se bodo utegnile pred zimo ukoreniči in utrditi, je koncem avgusta in v začetku septembra najugodnejši čas za presajanje. Ako so zelo odrastle, jih presadimo v 2 do 3 cm v premeru v večje lončke, sicer jih postavimo v prejšnje. Ob zemeljski kepi obrežemo zamrežene korenine in odstranimo še nekoliko zemlje s pomočjo drobnega klina iz kepe ter jih na to posadimo tako globoko, kakor so prej rastle. Za boljšo rast in cvetenje primešamo zemlji po 3 do 4 dkg rožene moke na 1 l zemlje. Lončke je treba pred uporabo dobro osnažiti, nove pa vsaj en dan namakati v vodi.

Cvetlice trainice izčrpajo zemljo v treh do štirih letih. Treba jim je torej poiskati nov prostor. Edino pravilno jih presajamo v tem času. Ker se pa razrastejo v prostorne grme, jih ob presajanju delimo na manjše dele. Še vedno v navadi presajanje trainic spomladi je napačno. Mnoge zaradi tega ne cveto v istem letu (potonke, lilije, perunike i. d.). Ako je jesensko presajanje zamujeno, naj se to odloži do bodočega leta.

V septembru in oktobru je čas za nasade raznih pestrobarvnih cvetic čebulnic, zlasti čedalje bolj priljubljenih žafranov, narcis, tulipanov, hijacintov in lilij. Sadimo jih pa po debelosti čebulic: žafrane 6, narcise 6 do 10, tulipane 10—12, hijacinte 12 do 15, lilije 12—20 cm globoko v dobro pripravljeno zemljo.

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Ubogi psički!

Nedavno sem bil priča temule dogodku: stal sem v prehodu nebotičnika, ko sta prišli mimo dve gospodični, stari okrog 20 let, v spremstvu brezhibno krojaško raslega kavalirja. Približno sredi prehoda je stal majhen, nebogljen psiček, ki je na žalost oviral mladim ljudem prosto pot. Najlažji in najlepši izhod iz te zagate je bil ta, da je ena izmed teh gospodičen sunkovito brcnila ubogega psička v trebuh s tako silo, kakor da bi priznan nogometaš skušal iz daljave 30 metrov poslati žogo v gol. Dama, ki ji je bil psiček zaupan v varstvo, se je sicer razburila, a se je obvladala in mirno rekla: »To je pa današnja mladina!«

Ne bi se čudil, če bi kaj takšnega videl pri kakšnem mesarskem pomočniku. Zgrozilo me je pa, da se je dekle, ki je najbrže že na vseučilišču, tako izpozabilo. Brez dvoma je tudi njo potegnil posuroveli čas za sabo in si ne more kaj, da ne bi dosledno izpolnjevala, kar vidi pri bolj podjetnih.

Opazovalec

Hlače

V veliki stanovaniski hiši v ozki, temni pariški ulici prilisne nekdo na zvonec.

Vratar pomoli glavo skozi okence in vpraša:

»Želite, gospod?«

»Ali stanuje v tej hiši gospod Decamps?«

»Da, gospod.«

»V katerem nadstropju?«

»V šestem.«

»Ali je doma?«

»Da, gospod.«

Šest nadstropij je visoko, zato obiskovalec rajši še enkrat vpraša:

»Ali pa veste čisto zanesljivo, da je doma?«

Vratar se zasmeje:

»Če bi le vse tako dobro vedel.«

»Zakaj?«

»Tu imam namreč njegove edine hlače. Pravkar jih je prinesel krojač. Ali bi hoteli staremu možu prihraniti pot, gospod?«

»Prav rad!«

»Ker ste tako namenjeni h gospodu Decampsu, bi lahko hlače kar s seboj vzeli, če ste tako ljubeznivi.«

»Če ni nič hujšega ko to, prav rad!«

Ko je obiskovalec s hlačami v roki odšel po strmih stopnicah, začne stari vratar premišljevati, ali je prav storil, da je neznanega gospoda prosil za usluge. Gospod je bil zelo elegantno oblečen.

Slikar Decamps, tedaj šele petindvajsetletnik, odpre vrata. Oblečen je prav slikovito, vendar brez hlač.

»Kaj, vaša kraljevska visokost? In z mojimi hlačami!« se začudi.

Obiskovalec je bil namreč vojvoda Orléanski, kraljev nečak in poznejši francoski kralj Ludovik Filip. Visoki gost je bil med prvimi, ki je spoznal, kako nadarjen je Decamps. Neka slika, ki jo je od njega kupil za pet tisoč frankov, je šla čez dvajset let za desetkrat tolikšen znesek.

Sicer se je pomiril, toda kriza je ostala, izpremenila se je v kronično bolezen. Iskala sta zdravila in se 25. novembra odločila, da bosta skupaj odpotovala v Italijo. 12. decembra sta se Sandova in Musset odpeljala v Lyon. Tamkaj sta se vkrcala na ladjo, ki naj bi po Rodanu priplula do morja. Njun slučajni popotni spremljevalec je francoski konzul v Civita-Vecchii, Henri Beyle, s psevdonimom Stendhal.

20. decembra sta v Marseillu, samo mimogrede si ogledata Genovo in sedem dni pozneje sta že v Firenci. Ne vesta, v katero smer bi nadaljevala potovanje; žrebata. Kocka pade: Benetke. Že 28. decembra odrineta v to smer, prispeta 29. v Bologno in 30. zvečer v Mestre, kjer zagledata luči Benetk, mežikajoče onkraj plitvin. Torej boljbeg kakor potovanje po Italiji! Dežela jima ni všeč. Bolje: drug drugemu nista več čisto všeč. Že v Genovi sta ugotovila, da so njuni nazori o umetnosti čisto različni in med potovanjem so se nasprotja najbrže še poglobila...

*

V noči 30. decembra 1833. sta se Sandova in Musset v gondoli prepeljala čez plitvino. Nastanila sta se vsak v drugi gostilni. Kmalu sta se pa skupaj preselila v hotel ‚Danieli‘, kjer sta najela spalnico in salon.

Najprej gre vse po sreči. Ljubimca si ogledujeta otoke in mesto. Musset si dela zapiske, Sandova misli na svoje delo. Potuje s predujmom svojega založnika in namerava v Benetkah napisati nov roman.

Nenadno George oboli. Ni kaj posebno resnega: bežno slabo počutje zaradi izpremembe klime, hrane in slabe beneške vode. Musset zaskrbljen pokliče dr. Santinija, sivolasega, starega zdravnika; ta se zaradi puščanja krvi posvetuje s svojim mlajšim tovarišem kirurgom Pietrom Pagelliiem.

Pagello je bil že nekoč videl Sandovo na hotelskem oknu. Tudi tedaj je spet imela svojo orientalsko obleko in majhen, riav turban na črnih laseh. Naredila je nanj globok vtis...

Sandova si je kmalu opomogla, toda neubranost med ljubimcem je ostala. Sandova je očitala Mussetu, da jo je med boleznijo zanemarjal in jo puščal samo. Spet so na dnevnem redu prepiri, prizori ljubosumnosti, zaprta vrata, bežne sprave. To traja do 4. februarja. Tedaj leže Musset. Njegova bolezen je nevarnejša kakor Georgina. Vračajo se podobni napadi kakor v Fontainebleauju. George Sandova se ne boji samo za življenje, temveč predvsem za razum svojega ljubimca. Piše vznemirljiva pisma in pokliče zdravnika Pagelliia. Pomaga mu bdeti dolge noči pri bolniku, mu polagati obkladke. In zgodi se tisto, čemur se ni posebno čuditi: George se zaljubi v mladega, lepega Benečana.

Težko ji to zamerimo. Nihče ni gospodar svojih čustev, kje neki ta romantičarka, ki je tako šibka, kadar mora popustiti še tako drobnemu klicu srca? Njena krivda ni, da ljubi Pagella, pač pa v tem, da svoje ljubezni ne zna prikriti, dokler je Alfred bolan in v njeni bližini.

Musset leži v vročici in v blodnjah med George Sandovo in Pagellom, ta dva se pa nad njegovo glavo nežno rokujeta. Zbudi se iz dolge omedlevice in vidi v zrcalu, kako sedi v predsobi njegova ljubljena George na zdravnikovih kolenih. Zasači Georgeo pri pisanju ljubezenskega pisma in zahteva pojasnila. Ona pa vtakne papir v usta, ga sežveči, vrže v umivalnik in skozi okno. Pagello je skorai ves čas v njeni bližini, muke ljubosumnega Musseta so strašne.

In pri vsem tem je George pač ideal požrtvovalne bolniške strežnice. Noč in dan bdi pri bolniku in šele, ko Musset okrog 20. februarja, preboli vsaj najhujšo krizo, prvič leže in mirno zaspi.

Marsikdo bi pripomnil, da bi ravnala pač drugače, če Alfred ne bi bil bolan. Položaj bi bil tedaj takoj jasen. George bi se odločila za Pagella in zapustila Musseta. Ta domneva ni posebno verjetna. Sandova je hotela imeti oba, lepega Italijana in pesnika. In da bi to dosegla, je pričela ljubezensko spletko, ki je v zgodovini pač skoraj ni enake.

S prebrisanimi namigavanji in domisleki, z velikimi besedami in sanjavimi zagotovili skuša izbiti Alfredu iz glave tisto, kar mora vsak dan gledati na svoje oči. Trdi, da je Pagello samo njen prijatelj in da mora postati tudi njegov prijatelj. Vse svoje umetniške preizkusi, da bi preprečila ločitev s pesnikom. Zakaj ta ljubezen ni samo zasebna, temveč tudi literarna zadeva. Pariz, njeni prijatelji in zavistniki vedo predzgodovino tega razmerja; doživeli so spočetje njune ljubezni, zdaj z napetostjo čakajo, kako se bo razvila beneška dogodivščina. Kaj si bodo prišepetavali v salonih in krožkih, če naj bi se ta velika ljubezen tako banalno končala?

Nedvomno je, da je George Sandova res tedaj tako mislila. Pozneje je to dokazala. Vse svoje poznejše življenje — umrla je šele leta 1876. — se je trudila, da bi beneške dni osvetlila v kar najboljši prijetni luči. Napisala je o teh dneh poseben roman, izdala pisma, ki so zmanjševala njeno krivdo in uničila tista, ki so jo obremenjevala. Skušala je vplivati na priče in bila sama sebi najboljši odvetnik. Morda je bil pa vendar še en vzrok, ki jo je silil, da je obdržala Musseta, morda ga je še zmerom ljubila, kljub Pagelliju, kljub vsemu...

Neizpodbitno je pač, da jo je Musset ljubil. Če bi je ne bil, ali ne bi pregledal njene igre? Videl je George v Pagellovem objemu, videl, kako sta se z zdravnikom poljubovala in ji vseeno verjel, ko mu je tvezila bajko o sodvočju duš. Ali ne zveni to neverjetno in paradoksno? Vendar je že tako, da ljubezen ni samo bistrovidna, temveč tudi slepa. Zaljubljenec n o č e videti, da ga ljubljeno bitje vara. Upira se spoznanju z vsemi močmi: celo, če zasači ljubljeno bitje pri grehu, ima pri roki nedolžen izgovor za takšno početje. In vse to toliko boli, če pozna ljubljeno bitje vse zvijače in umetnije George Sandove, ki je storila vse, da bi Alfreda prepričala tisto, kar bi sam tako rad verjel.

To razmerje v troje traja še mesec dni. Tedaj postane Musset zaljubljencema odveč. In George tvega poslednji drzni poskus pretvarjanja: pregovori Alfreda, naj se vrne domov, ne da bi se ločil od nje. Da, pripravi ga celo do tega, da blagoslovi njeno zvezo s Pagellom, ki mu o njej natvezi, da je še zmerom samo duševna. Ko stopi Musset v gondolo, ki naj bi ga prepeljala na celino, krona George svoje prizadevanje: obljubi Mussetu, da se bo borila proti izkušnjavi in mu pisala, če ji bo vseeno podlega. In povrhu tega je že davno Pagellova ljubimka!

Kar je prišlo poznejše, ni več tako važno. Musset je odpotoval iz Benetk 29. marca, hitro prepotoval Benečijo, Lombardijo in Švico in se vrnil v Pariz s smrtno kaljo v srcu. Sandova mu pošilja pismo za pismom. Ta pisma so najiskrenejše izpričevalo ljubezni, najpretresljivejši krik srca, kar jih poznamo. Musset jih prebira in še zmerom verjame obljubi, ki mu jo je dala George ob slovesu: da sicer ljubi Pagella in da tudi on nio ljubi, toda da se pogumno upirata izkušnjavi...

24. julija sta Sandova in Pagello odpotovala iz Benetk proti Parizu. George se je Italijana kmalu naveličala. Zdaj ga gleda z drugimi očmi kakor v Benetkah. V krogih, ki jih ceni, bodeta v oči njegov povprečni duh in njegova pomanjkljiva izobrazba. Zato zapusti zdravnika in si skuša spet pridobiti pesnika. Za čas se ji posreči, tedaj pa izve Musset beneško skrivnost in se loči od nje. George skuša spet pregovoriti užaljenega ljubimca; prične se bolestna igra, vname se boj, ki traja nekaj mesecev in se konča z njenim porazom. Ob koncu marca 1835. se George in Alfred naposled ločita, konča se drama, ki je bila pred dobrim letom v Benetkah dosegla vrhunec.

Zakaj ta ljubezenska zgodba, ki v bistvu ni ne posebno poetična ne posebno izpodbudna, vznemirja in drasti rod za rodom? Ne samo zato, ker sta nje junaka slavna umetnika in ker sta skušala svoje doživetje pozneje oblikovati v svojih delih. Mislim, da je bistvo pozornosti, ki jo je zmerom zbujala, v tem, da gre za res veliko ljubezen.

Velika ljubezen je redka. Tako redka, da celo tedaj, kadar se izmaliči v tako strahotno obliko kakor pri ‚beneških ljubimcih‘, vklene vse v svoj čar.

Če presejemo vse velike strasti v zgodovini in umetnosti, spoznamo, da tisto, kar nas očaruje, nista ljubimca, pač pa ljubezen sama in da sta junaka samo glasbili, ki na njih igra tista pradavna moč, ki dviga in drasti naše čute.

Tako je tudi z George Sandovo in Mussetom. O n a d v a nista nesmrtna, pač pa ljubezen, ki se ji je zahotelo, da se je vtelesila v teh dveh ljubimcih, da dokaže svojo sladko in uničujočo moč.

Po švicarski *Annabelli*

Zaklinjavec kač / Napisal B. F.

Jonni Brakel se je rodil v eni izmed zakotnih ulic spodaj v pristanišču, tam je zrasel, potem pa postal mornar, kakor vsi drugi moški člani Braklove družine.

Jonni je bil svojevrsten človek. Čeprav drobne, skoraj nežne postave, je bil vendar žilav in močan. Ko ga je nekoč na neki tovorni ladji, ki je vozila v Afriko, neki velikanski črnec nesramno žalil, ga je Jonni s pestjo tako močno sunil pod brado, da je padel po tleh in obležal.

Nihče si ni bil glede Jonnija na jasnem. Bil je sicer dober in prijeten tovariš, a vendar bolj samosvoj. Redko je z drugimi pil, kadar je pa to storil, je spravil pod streho trikrat toliko pijače ko drugi in se pri tem niti vpijanil ni. Ob takšnih priložnostih je veliko in tako učeno govoril, da so njegovi tovariši zmajevali z glavami in se mu niso mogli načuditi.

Za ženske mu ni bilo dosti, čeprav so dekleta kar brenčale za njim. Ko je nekoč v Sidneyu z neko temnopolto lepotico sedel v pristaniškem baru in pil, je prišel k mizi neki za glavo večji angleški strojnik in mu hotel dekle brez besede odpeljati od mize. Jonni Brakel je nesramneža prijazno povabil na sestanek zunaj lokala. Čez nekaj minut so morali strojnika odpeljati v pristaniško bolnišnico, Jonni se je pa vrnil v bar in mirne duše dalje pil.

Pozneje se je vozil na nekem ameriškem parniku. V Friscu so sprejeli na krov veliko množino majhnih sodov, s katerimi so morali zelo previdno delati. Dejali so jim namreč, da je v njih neka strašno nevarna tekočina, ki bi pri najmanjšem sunku eksplodirala in bi vsa ladja lahko zletela v zrak. Sodčki so bili videti na moč zahrbtni.

Nekega dne so mornarji na lepem prestrašeno zakričali:

»Pozor... eden izmed sodčkov se kotali na tla!«

Kakor vsi drugi, je tudi Jonni videl, da se je eden izmed sodčkov počasi izmotal iz preslabo zavozlane zanke in se bo zdaj zdaj zvalil na tla.

Mornarji so se razbežali na vse strani, kakor kokoši, med katere je planil kragulj.

Samo Jonni Brakel ni bežal. Stopil je celo korak bliže k sodčkom, tako da je stal čisto pod njimi. Smrtonosni sodček je nekaj čas nihal sem in tja, potem padel — in priletel naravnost v Jonnijevo naročje. Čeprav je bil majhen, je bil vendar toliko težak, da se je Jonni pod negovo težo sesedel.

Previdno je sodček položil na tla, si prižgal cigareto in zadovoljno puhnil dim predse.

»Jonni, človek božji!« je zaklical drugi krmilar in smrtnobled pritekel k njemu, »ali ne veš, kaj je v sodčkih?«

»Vem,« je mirno dejal Jonni. »Star whisky... res bi ga bilo škoda, da bi se bil razlil.« Nihče ni vedel, ali misli Jonni resno, ali se samo šali.

Da so ga pozneje zmerom imenovali zaklinjača kač, je kriva prigoda, v kateri se je Jonni spet izkazal junaka.

Jonni Brakel je bil tedaj mornar na neki ladji, ki je iz Indije pripeljala kavčuk, riž, kopre in druge pridelke te dežele.

Ko so v domačem pristanišču izkrcali z ladje blago, je moral Jonni z dvema tovarišema očistiti spodnje ladijske prostore. Ker je tam vladala neznosna vročina, so bili mornarji oblečeni samo v ozke, do kolen segajoče hlače. Ko so že nekaj časa pometali na kup vso mogočo nesnago, je Jonni za trenutek nehal delati in si prižgal cigareto, čeprav je bilo kajenje tu strogo prepovedano. Nenadno je pa pogledal na kup smeti v kotu in vzkliknil:

»Poglejta, na kupu smeti se nekaj premika!«

Oba njegova tovariša sta radovedno pogledala na kup odpadkov. Med smetmi se je v resnici nekaj premikalo. Še preden so pa vsi trije mogli pobliže pogledati, kaj se giblje, so že prestrašeni odskočili. Iz smeti se je namreč izvila kačja glava in sovražno zapičila svoje vodene oči v može. Nekaj časa je nihala sem in tja, komaj se je pa Diekhus, eden izmed obeh Jonnijevih prijateljev, premaknil, je že grozeče siknila in planila kvišku.

Zdaj je Jonni spoznal, da ima opravka z žveplenorumeno ko roka debelo kobro.

»Ne ganita se!« je zašepetal. »Kobra je urna ko podlasica in vražje strupena!« Pri tem je mislil na to, da nimajo pri sebi nobenega orožja in so skoraj nagi.

Zdajci je hotel drugi Jonnijev tovariš Niemeyer pobegniti. Že v naslednjem trenutku je kobra ko blisk švignila kvišku. Če ne bi Jonni tovariša prikoval na mesto, še preden je storil korak, bi najbrže nikdar več v življenju ne pometal ladijskih smeti.

»Vrag naj jo vzame!« je zašepetal bled od strahu. »To ti je res zverina!«

Jonni Brakel se je ozrl okrog sebe. Kača je še zmerom ležala na kupu smeti in sikala z razcepljenim jezikom sem in tja. Zdelo se je, da je jezna, a ne ve, na koga bi planila.

Neki na drugem koncu spodnjega ladijskega dela zaposleni mornarji so zaradi nenadnega miru postali pozorni in so klicali Jonnija in njegova dva tovariša in jih vpraševali, kaj se je zgodilo.

Jonni se je počasi, prav počasi sklonil, pobral neko približno pol metra dolgo leseno palico in se prav tako počasi spet zravnal. Zdajci je palico približal ustom in pričel nanjo igrati kakor na piščal.

Ostala dva mornarja sta mislila, da se je Jonniju od strahu zmešalo. Prste je namreč premikal po palici, kakor da bi že od nekdaj igral na piščal, zraven pa milo pel. Sklonil se je nekoliko naprej in tisti konec lesa, ki je molel proti kačini glavi, enakomerno in počasi premikal sem in tja.

A Jonni je bil čisto pri pameti. Diekhus in Niemeyer sta na svoje veliko začudenje na lepem opazila, kako kobra ko hipnotizirana z glavo sledi gibom Jonnijeve palice. Videti je bilo, ko da bi vneto poslušala njegovo pesem in se gugala po njenem taktu.

Zdajci je pa Jonni začel v petje vpletati besede:

»... Halo Willi Kohrs — teci k staremu — naj pride z revolverjem — ostani tam — ne hodi sem — kača je zelo strupena — pohiti Willi — teci kolikor moreš — !«

Vse to je Jonni tako spretno zapel, kakor da bi mu bilo res do tega, da zabava zvijajočo se kačo.

A njegova pesem je dosegla svoj namen. Tovariši v sosednji sobi so se zavedeli, kaj se dogaja. Willi je, ko da bi gorelo za njim, stekel v gornje ladijske prostore.

Diekhus in Niemeyer sta stala poleg Jonnija ko voščeni figuri. Na čelo jima je stopil mrzli znoj, vsak trenutek sta pričakovala, da ju bo kača napadla.

Jonni Brakel je pa pel in nihal s piščalko, kakor da svoj živ dan ne bi drugega delal. Oba tovariša sta brez diha strmela vanj in s strahom sledila kačinim gibom.

Zdajci je skozi vrata stopil kapitan z revolverjem v roki. Z enim samim pogledom je premotril položaj in stopil hitro, a neslišno bliže. Kača je bila tako zaverovana v Jennijevo enakomerno popevko, da ni opazila nevarnosti. Zdajci sta pa že počila drug za drugim dva strela. Kobrina glava je omahnila. V smrtnem boju se je njeno telo vijugasto izvilo iz smetišča. Še zmerom od strahu okameneli mornarji so videli, da so imeli opravka s skoraj tri metre dolgo kobro, najstrupenejšo in najkrvoločnejšo kačo polotoka Malakke.

Jonni je še zmerom stal na svojem mestu. Bil je popolnoma miren.

»No, zdaj nam pa povej, Jonni,« so ga vsi hkrati vpraševali njegovi tovariši, »kje si se naučil te umetnosti?«

Jonni Brakel je poiskal cigaretni ogorek, ki ga je bil prej vrgel proč, ga znova prižgal, potem pa dejal:

»Nikdar se nisem tega učil. Niti videl kaj takšnega še nikdar nisem. A bral sem o tem. Zato sem pač poskusil. Če bi se mi ne posrečilo kače omamiti, bi me pač napadla — to bi se enemu izmed nas tako prej ali slej zgodilo. Ali ni krasno plesala? Človek božji, z njo bi si lahko zaslužil mnogo denarja! Škoda!« Zadovoljno je puhnil dim iz cigarete, še enkrat obžalujoče pogledal mrtvo kačo in začel pometati smeti.

Od tedaj so Jonnija imenovali zaklinjavca kač.

Pred približno petdesetimi leti je würzburški vseučiliški profesor Wilhelm Konrad Röntgen slučajno odkril skrivnostno moč X žarkov. Dotlej človeštvo ni poznalo žarkov, ki bi prodrli skozi materijo. Gornji slika kaže prvo röntgensko sliko na svetu, roko gospe Röntgenove. Od tistih dob je röntgenska fotografija izredno napredovala. Danes moremo s pomočjo posebnih pripomočkov fotografirati ne samo pljuča, temveč tudi že možgane. Spodnja slika nam kaže sliko pljuč, kjer imajo bronhiji nekaj bolezenskih izrastkov.

UGRABLJENI PRINC

RISAL ROMIH IVAN * BESEDILO PO NARODNI PRAVLJICI PRIREDIL TORY TUGOMIR

37. Na grajski pojedini je bilo mnogo, mnogo ljudi. Ko je gledal Angelin mlade pare, nežno je vzel v roke drobno rdečo rožico in rekel svojemu očetu: »Glej, oče, vsak od gospodov ima svoje dekle, zaročenko ali ženo — ali smem tudi jaz pripeljati svojo?« Kralj je smehljaje se prikimal, Angelin je pa šepnil rožici: »Rožica moja, postani to, kar si bila nekdaj!« In glej! V hipu se je rožica spremenila v prelepo dekletce — Drejo! Vsi so ostrmeli nad čudežem. Angelin jo je pa smehljaje se prijel za roko in rekel: »Evo je, moje zaročenke!« — — —

38. In spet so tekla leta... Naglo in veselo je mineval čas... Angelin in Dreja sta odraščala... Tako je prišla tudi tista ura, ko sta postala mož in žena. In kdo ju je poročil? Stari romar, katerega je njegovo dobro starčevsko srce privedlo po dolgih letih spet v grad... Skozi solze, ki so kapale iz rosnih oči, jima je dejal: »Bodita srečna, otroka moja! Ljubita se, ljubita svojo zemljo in svoje ljudstvo!...«

39. Kralj je spet priredil veliko slavnost, povabljenih je bilo premnogo gostov, ki so vzklikali in pili na zdravje mlademu paru. Angelin in Dreja pa nista videla in slišala nikogar... Plesala sta in si gledala v smejoče se oči... Čutila sta, da se je začela za njiju velika, velika sreča, ki ju ne bo zapustila nikoli več...

V njuno življenje je posijala neugasljiva, večno bleščeča luč ljubezni!

40. In nekega dne se je zgodilo, da je prišla Bela žena in z mrzlo, ledeno roko zatisnila oči staremu kralju...

Usoda je zdaj potisnila žezlo v roke Angelinu, ki je z njim pravično in ljudomilo vladal do svoje pozne smrti...

In tako je, dragi otroci, naše pravljice konec. Če vam je bila všeč, vam bomo kmalu povedali spet kakšno novo, še lepšo in še boljšo...

UGANKE

Križanka

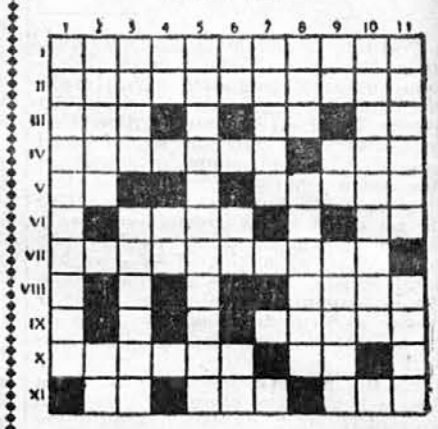

Vodoravno: 1. Velik grški modrijan iz Stagire (384.—322. pr. Kr.). 2. Hrvatska gora, kjer je madžarski kralj Koloman l. 1097. premagal zadnjega hrvatskega kralja. 3. Pesnitev; predlog; s samoglasnikom bi bil star German. 4. Kajpada, seveda; drevo, prvina ali rudnik. 5. Ploskovna mera; znano letovišče v Švici. 6. Up; prva dva soglasnika iz 7. navp. 7. Članice bivšega našega športnega društva. 8. Angleška dolžinska mera. 9. Moder dragi kamen. 10. Naprej (ital.); uradna kratica. 11. Latinski in; jarem; žensko ime.

Navpično: 1. Skrivno razodetje (grš.). 2. Stražnik; osebni zaimek. 3. Brez tega, vendar; sol solitrne kisline. 4. Kratica na listinah; 100 kv. metrov. 5. S posebnim izstrelkom zadeti. 6. Končnica moških svojilnih zaimkov in pridevnikov; medmet; kraj blizu Ljubljane. 7. Neumen, neodločen človek. 8. Jaz (latinski, znano iz tujke za sebičneže); kraška zdravilna roža. 9. Romanski spolnik; oblika pomožnega glagola; tuja surovina, ki se uporablja v zdravilstvu in tehniki in ki služi kot primera za nenadno izginotje. 10. Kemična snov, ki pri obsevanju z ultravijoličnimi žarki tvori vitamin D (do kraja). 11. Vladarjev namestnik v stari Perziji; kurivo.

*

ČAROBEN KVADRAT

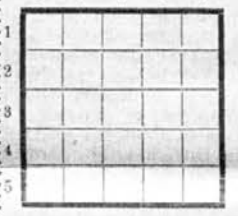

A A A A A
A B C I I
I I K K K
K L L L N
N N O O P

1. kupa, 2. lepo vedenje, 3. zdravilo, 4. judovski učenjak, 5. veriga (srbohrv.).

*

IZPOLNJENKA

* U * P * U * A * G *
R * R * R * O * R * N
* R * A * M * K * A *
D * Ž * O * L * A * E

Če navpično dobite prave besede, zvežejo vstavljene črke znano resnico.

*

PREMENE

1 2 3 4 5 6
Žival je domača,
1 2 5 4 3 6
ni grad, ne palača;
1 2 3 6 5 4
lazi in pleza,
2 3 5 4 1 6
kako se razteza;
2 3 5 6 1 4
vodéne kopice,
3 2 1 6 5 4
kupe vodice.

*

ČAROBEN LIK

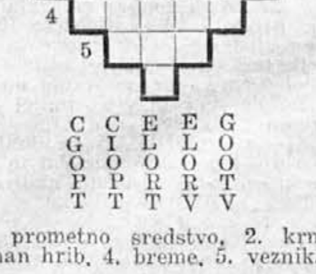

C C E E G
G I L L O
O O O O O
P P R R T
T T T V V

1. prometno sredstvo, 2. krmar, 3. znan hrib, 4. breme, 5. veznik.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno: 1. smrdokavra, 2. pl., Obir, es. 3. lajna, lam. 4. etui, oslič. 5. Tisza, teza. 6. termofor. 7. ak, tlak, vo. 8. Rasto, RM. 9. Stein, Aini. 10. tič, atrij. 11. vojvodinja. 11. onegav, Aa. — Navpično: 1. spletkarstvo. 2. mlati, Kation. 3. Just, sečje. 4. Donizetti, vg. 5. oba, Arlon, oa. 6. ki, ma, adv. 7. aristokrati. 8. alef, Mirna. 9. Remizov, Nija. 10. as, čarobija.

Stopnice: N, in, cin, Nica, enica, penica, Pesnica, spetnica, posetnica, pocestnica.

Zamenjanka: Pasji dnevi.

Posetnica: Cestni pometač.

V zlati kletki

* LJUBEZENSKI ROMAN DANAŠNJEGA DEKLETA *

»Ne, nisem pozabila. Vendar so mi prišle po glavi druge misli in zato sem pač pozabila, obvestiti vas in vam povedati, da res ne utegnem. Moja jahta se je vrnila iz ladjedelnice in se že ziblje v pristanišču vsa lepa in nova. Vaše pomoči potrebujem, Mr. Howard. Rada bi povabila vse znance, ki so me kdaj tu gostili, na izlet proti Bahamskemu otočju. Pomagati mi morate izbrati prave ljudi!«

»Bil sem v hudih skrbeh, ko vas o domenjenem času ni bilo in vas tudi v hotelu nisem našel,« je odvrnil Howard.

»Saj vendar niste imeli vzroka, da bi tako skrbeli,« ga je mirila Dafna.

Kakor stara babnica je, je pomislila. V skrbeh bo vselej, kadar mu ne bo šlo vse po maslu. Parker gotovo ne bi bil v skrbeh!

»Koliko ljudi pa gre na jahto?« je vprašal Howard.

»Oh... kolikor hočete,« je odgovorila Dafna. Bila je pozabila, vprašati Parkerja, kako velika je jahta. Le kako je mogla zagrešiti takšno neumnost!

»Koliko ton pa ima?«

Dafna se je zasmejala.

»Niti pojma nimam o tonaži in motorjih,« je vzkliknila. »Jahta je velika, udobna, zelo lepa, vsa v belem in srebrnem. Imeli bomo dovolj dobre jedače in pijače. O tehničnih podrobnostih vas pač lahko pouči moj kapitan. Zdaj mi morate pa pomagati, sestaviti seznam ljudi, ki jih ne smem pozabiti. Povabila bom tudi Mrs. Darleyevo.«

»Mrs. Darleyevo?« Očitno to Howardu ni bilo posebno po godu.

»Da, zakaj pa ne?«

»Ker ne bo spadala v našo družbo.«

»Ne bodite vendar takšen snob,« je prešerno vzkliknila Dafna in ga dregnila pod komolec. Bila je židane volje. »In zdaj pojdite v svojo pisarno ali kamor koli in mi sestavite seznam ljudi, ki se jim moram s stališča družabnosti oddolžiti.«

Poslednje besede je izgovorila nekoliko negotovo. Howard jo je ostro pogledal. »Odrinili bomo v soboto,« je pristavila.

»To je pa hitro,« je vzkliknil Howard. »Danes je že torek.«

»Zakaj naj bi bilo prehitro?« je vprašala Dafna. »Jahta je pripravljena za odhod.«

»Za takšno vožnjo po morju potrebuje večina ljudi vsaj teden ali dva, da pripravi vse potrebno.«

»O, to je smešno!« je odvrnila Dafna. »Jahta je pripravljena, ljudem ni treba drugega, kakor da pridejo na palubo. Nikar ne bodite takšni kakor kakšna stara babnica! Pohitite in sestavite mi seznam, da lahko že drevi razpošljem vabila.«

Porinila je Howarda skozi hotelska vrata. Ko je odšel, ga je takoj pozabila, poklicala taksi in uro pozneje jo je že vodil kapitan po krovu srebrnobele jahte ‚Mayflower-Castle'.

Toda Howard je ni pozabil. Njeno vedenje se mu je zdelo nekam nenavadno in bilo mu je, kakor da je dišala po alkoholu. Howard se je bil že odločil, da bo Dafno prosil za roko, toda če na skrivaj pije, ne bo nič iz tega. In na koncu koncev — kaj pa prav za prav ve o njej? Boljše bo, da se pred tako važno življenjsko odločitvijo informira o njej. Sedel je za pisalno mizo v svoji pisarni in premišljeval. Nato je dvignil telefonsko slušalko in poklical nekega zasebnega detektiva, ki je bil že večkrat delal zanj v raznih kočljivih zadevah, kjer je bila potrebna popolna diskretnost.

XI

Dafnina družba je štela z njo in Howardom vred dvajset gostov. Bil je čudovito lep sončen dan, ko je jahta odplula iz newyorškega pristanišča in kapitan je zagotavljal živčnim udeležencem, da bodo imeli ves čas do Nassaua tako lepo vreme.

Ko je bila Mrs. Darleyeva dobila Dafnino povabilo, je skoraj počila od jeze. Pokazala je pismo svojemu možu in v sveti jezi bi bila skoraj pozabila, da on ničesar ne ve o njeni skrivnosti.

»Ta nesramnica!« je vzkliknila. »Le kaj si/ domišlja, kdo neki je?«

Mr. Darley je bil zelo presenečen nad nenadnim in na videz neupravičenim izbruhom svoje častihlepne ženice.

»Meni se zdi, da je zelo lepo, da se sploh spomni na nas — ob vseh teh ljudeh, ki jih je spoznala v Newyorku,« je odgovoril. »In kaj naj bi si domišljala, kdo neki je? Menda ve, da je vojvodinja Mayflowerska, ne več ne manj. Če ne maraš, ti kajpak ni treba sprejeti njenega povabila. Mislil sem pa, da ti je všeč. Ko je bila tisti večer pri nas, se mi je zdela očarljiva.«

»Opazila sem, da se je zdela očarljiva vsem moškim,« je strupeno odgovorila gospa Darleyeva.

»Presenečaš me,« je vzkliknil Mr. Darley. »Mislil sem, da je tvoje edino častihlepje, spoznati se z vsemi imenitniki našega mesta. Sam Bog ve, da si to pač dovolj pogosto poskušala, odkar sva poročena. In zdaj, ko se je ponudila tako lepa priložnost, na lepem ne maraš. Res čudno! Ne razumem te!«

»Prav nič me ne mika, da bi na njeni jahti kdo vohal za menoj. Na njeni jahti! Kaj takšnega!« Mrs. Darleyeva je bila vsa bleda od besa.

»Ljuba moja, saj ti pač ni treba iti, če ne maraš. Napiši ji nekaj ljubeznivih besed v opravičilo, da si zadržana in tako dalje. Pohiteti moram, mudi se mi v pisarno. Pozno je že. Na svidenje, ljuba moja. Če ne maraš, ti res ni treba iti.« Mr. Darley jo je potrepljal po licih in odhitel v pisarno; med potjo se je ves čas čudil, kako je mogoče, da pri eni sami ženski naletiš na toliko protislovij.

»Najbrže je jezna, ker je od tistega prvega večera ni nič več obiskala,« je ugibal. »Ženske so čudne.« Nato se je poglobil v svoje trgovske zadeve in si ni več belil glave zaradi tako nepomembnega problema.

Mrs. Darleyeva je pa še dolgo slonela nad pismom, ki jo je bilo tako zelo ujezilo. Predrzni podpis: »... s spoštovanjem Dafna Mayflowerska« je spet in spet podžigal njen bes. Dafna Mayflowerska! In odkod ima neki to jahto? Vnovič je prebrala povabilo. »... vas vljudno vabim na teden dni trajajoče potovanje na svoji jahti ‚Mayflower-Castle'.« Ta ženska je pač nesramna! Čeprav ve, da Mrs. Darleyeva pozna vso komedijo, je dovolj predrzna, da ji pošlje takšno vabilo. Mrs. Darleyeva je imela premalo smisla za humor, da bi videla tudi smešno plat te zadeve. Imela je samo občutek, da bi jo Dafna po vsaki ceni rada ponižala.

»Ima me, da bi šla in ji pred vsemi ljudmi povedala, kaj mislim o njej! ‚Navadna manekenka si', bi ji rekla, ‚in bi rada igrala vojvodinjo!' Zanima me, kaj bi storila.«

Dalje Mrs. Darleyeva s svojimi maščevalnimi načrti ni prišla. Prav dobro je namreč vedela, kaj bi Dafna storila. Smejala bi se. In vsi drugi bi Mrs. Darleyevo prestrašeno gledali in ji skušali dopovedati, naj molči. Nato bi jim Dafna prišepetnila, naj se ne razburjajo, najbrže je Mrs. Darleyeva pregloboko pogledala v kozarček, ali ji pa morje slabo dé. In niháče ne bi več hotel govoriti z njo. Ne, to ne gre. In zakaj ne? Ker vsi mislijo, da je ona, Mrs. Darleyeva, ničé, Dafna pa prava vojvodinja. Da, to je tisto!

Bilo je zelo neprijetno dopoldne za Mrs. Darleyevo. Napisala je besno odklonilno pismo in ga čez dobro uro spet raztrgala. Nato je jela prelistavati jutrnjike; kakor strela je treščila vanjo novica, ki jo je tam brala, da je očarljiva vojvodinja Mayflowerska povabila svoje prijatelje na teden dni trajajoče potovanje v Nassau, na vojvodski jahti ‚Mayflower-Castle'. Med povabljenimi gosti so Mr. in Mrs. Van Bouldnova, Mr. in Mrs. Chuck-Townsendova, Mr. in Mrs. von Breslau; bila je še dolga vrsta imen, ki dotlej za Mrs. Darleyevo kljub krčevitemu prizadevanju niso bila drugega kakor samo imena.

Nikoli, celo v najpredrznejših sanjah ni Mrs. Darleyeva upala, da bi spoznala koga izmed teh imenitnikov. Da, *to* je bila newyorška družba! Kakšna zmaga, če bi smela teden dni preživeti v tej zaključeni družbi! In kakšna srečna priložnost! Za trenutek je Mrs. Darleyeva pozabila na dvomljivo osebnost svoje gostiteljice. Zdaj je bilo pač jasno, da mora to povabilo sprejeti, saj mora spoznati te slovite ljudi...

Tako je naposled napisala svojo privolitev. Nečesa se je pa trdno zavedala. Tej neznatni manekenki, tej Dafni Mihaelis se že ne bo klanjala! Ledeno jo bo pozdravila in nič več. Prenašala bo njeno navzočnost, ker bo to pač neizogibno — to bo pa tudi vse, kar bo storila zanjo.

Tudi Mary Sullivanova je brala v časopisih o nenavadnem povabilu dražestne vojvodinje Mayflowerske. Zdaj je redno vsak dan, ko je prišla v pisarno, brala časopis. Kajpak ne vsega. Prav nič je ni zanimalo, kakšni važni dogodki vzburjajo in oblikujejo svet. Brala je samo ‚Družabne novice', da je imela pregled nad Dafninim življenjem in prijetno zavest, da ‚vojvodinja' ne more ukreniti ničesar za njenim hrbtom. Ko je odkrila, da je Dafna povabila večjo družbo na vožnjo z jahto proti Bahamskemu otočju, je poskočila, si ogrnila plašč, zaklenila pisarno in takoj odhitela v hotel ‚Ambassador'.

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Tokrat se ni niti najavila. Vedela je za Dafnino sobo in se je odpeljala tja naravnost z dvigalom. Ne da bi bila potrkala, je skušala odpreti vrata, toda bila so zaklenjena. Nestrpno in bobneče je potrkala.

»Kaj pa je?« je znotraj zaspano vprašala Dafna.

»Jaz sem, Mary!«

»Ojej!« Dafna je skočila iz postelje in stekla k vratom.

»Le kako morete biti tako predrzni in na vse zgodaj vdreti v mojo sobo?« je nejevoljno vprašala.

»Na vse zgodaj! Duhoviti ste! Saj je skoraj že enajst,« je odgovorila Mary, zaprla vrata za seboj in meni nič tebi nič sedla na rob Dafnine postelje. Dafna je spet zlezla pod odejo.

»Na vse zgodaj!« je spet ponovila Mary in se zasmejala. »Še ni dolgo tega, kar ste ob tem času že končali svoje dopoldansko delo in se pripravljali za kosilo. Zdi se, da imate zelo slab spomin, ljuba moja.«

»Oh, molčite! Šele ob štirih sem prišla v posteljo.«

»No, ali je bilo vsaj zabavno?«

»Ne! Do smrti sem se dolgočasila, pa nisem mogla uiti. Kaj pa prav za prav hočete?«

»O, samo zanimalo me je, kako vam kaj gre. Ali naj vam naročim zajtrk?«

»Naj bo,« je nemilostno odvrnila Dafna. »Zdi se mi, da danes pač ne bom več mogla spati.«

Mary je dvignila telefonsko slušalko.

»Kaj želite jesti, ljuba moja?«

»Pomarančev sok, kavo in prepečenec.«

»Ničesar drugega? Ob tem še vrabec ne bi bil sit! Pomislite na svoje zdravje!«

»Ne, ne maram drugega,« je odgovorila Dafna. »In kako to, da vam je na lepem moje zdravje tako pri srcu?«

»Ker bi rada, da bi vam bilo dobro — to je vse. In zdaj še nekoliko zadremajte, dokler ne prineso zajtrka. Kakor miška bom tiho.«

»Hvala lepa, sem že čisto budna. Razen tega imate predolge prste, da bi vas pustila takole samo brkljati po sobi!«

Mary ni odgovorila. Stopila je k omari, jo odprla, da bi pogledala, ali je kaj novih oblek, si pomerila klobuk, nato si pa z Dafninim parfumom odišavila obleko.

Ko je sobarica prinesla zajtrk, je primaknila Mary k Dafnini postelji servirno mizico, ji prerahljala blazino, prinesla iz omare spalno jopico in nalila kavo v skodelico.

»Lepo, Mary. In zdaj z barvo na dan!« je vzkliknila Dafna. »Kaj bi radi od mene?«

»Kaj bi rada? Ničesar! Prav zares ničesar!«

»Menda mi ne boste trdili, da ste samo zato prišli, da bi poskrbeli, da bi kar najudobneje zajtrkovala v postelji?«

Mary je molčala. Vzela je rezino prepečenca in jo jela mazati s presnim maslom.

»Ali je dovolj debelo?« je vprašala.

»Da, čedno. Prav lepa hvala.« Dafno je Maryina prizadevnost pošteno zabavala in na tihem se je vpraševala, kaj neki ima ta hladnokrvna izsiljevalka spet za brdom.

»Ali naj naročim aspirin za glavobol?« je poizvedovala Mary.

»Za kakšen glavobol?«.

»Saj ste vendar rekli, da vas glava boli.«

»Ne, tega pa nisem rekla. Vendar me bo kmalu res pričela boleti, če boste še dolgo posedali tod!« Dafna je popila kavo, si potegnila odejo do brade in obrnila Mary hrbet. Zdelo se je, da je za ta dan že dovolj govorila.

Mary je nekaj minut potrpežljivo molčala. Dalje je ni več strpelo.

»Od kod imate jahto?« je udarilo iz nje.

Dafna se je zasmejala in se vzravnala.

»Torej sém pes taco moli!« je vzkliknila. »Kar se jahte tiče, vam žal ne morem pomagati. Dobila sem jo samo za eno vožnjo.«

»Howard?« je vprašala Mary.

»Howard? Kje neki! Prepričan je, da je jahta moja kakor vsi drugi, razen tistega, ki mi jo je posodil. Vendar vam ne bom povedala, kdo je.«

»Ali je bogat?« je vprašala Mary.

»Mislim — da. Vendar ne vem natanko. Samo enkrat sem ga videla in poslej ga najbrže nikoli več ne bom. Vso zadevo z jahto sem sprejela samo njemu na ljubo.«

»Kako? Kaj pa ima od tega?«

»Ne vem, Mary. Povabila bom na to vožnjo nekaj ljudi na tuje stroške, to je vse.«

»In koliko bo to meni vrglo?«

»Nimam pojma!«

»Saj veste...' Petdeset odstotkov!«

»Saj vendar jahta ni moja! Kako naj delim nekaj, kar ni moje?«

»Vzemite me s seboj!«

»Ali naj vas predstavim kot svojo gostjo? Živega krsta ne boste mogli preslepiti, kdo ste in odkod.«

»Saj grem lahko kot vaša tajnica. Kot tajnica in ladijska strežnica. Gotovo bo kdo obolel za morsko boleznijo; potrebovali boste usmiljeno samaritanko, da mu bo pomagala.«

»Ali ste zato prišli semkaj in priredili to zasliševanje?«

»Ladijsko strežnico potrebujete, torej res ne vidim vzroka, zakaj ne bi mene vzeli s seboj. Želim si nekoliko izpremembe in morski zrak mi bo dobro del.«

»Lepo, Mary. Če ste si to zaperili v glavo, boste pač prišli na jahto, če vam dovolim, ali ne. Torej vam rajši dovolim. Vendar morate biti dostojni in spoštljivi. Ne pozabite, da sem vojvodinja, vi pa samo ladijska strežnica. Povabila sem tudi Mrs. Darleyevo.«

Mary je zavihala nos.

»Oh, njo! Zanjo se pač ne bom zmenila!«

»To pa ne bo posebno pametno,« je odgovorila Dafna. »Prepričana sem, da bo pripravljena, plačati lepe denarce, če ji boste kaj povedali o meni in izvohali, kakšne načrte še imam.«

Maryn obraz je prebegnil hudomušen smehljaj.

»Prav imate!« je odgovorila. »Pozabila sem bila, da ima tudi ona nekaj opravka z vso zadevo. Kakšne obleke pa potrebujem? Tam, kamor se peljemo, je menda tropsko podnebje, ali ne?«

»Če nameravate biti ladijska strežnica, potrebujete samo nekaj belih belih oblek in predpasnikov. To je vse. Odrinili bomo v soboto opoldne.«

Dafna se je hudomušno namuznila, videč razočarani Maryn obraz. Neusmiljeno je nadaljevala:

»Najboljše bo, če boste nekoliko preje prišli na jahto. In zdaj pojdite in se pripravite. Zavedajte se pa, da bomo ostali na morju teden dni, ne pa leto dni ali dve. Glejte, da ne boste priburili s tucatom kovčegov, dovolj bo majhen ročni kovčeg. Na svidenje!«

»Na svidenje, ljuba moja.« Mary je stopila k vratom. Dafna je zaklicala za njo:

»Kar pozabite to ljubo mojo'! Odslej mi morate klicati samo ‚madame', ste razumeli?«

Ko je bila Mary naposled zunaj, je Dafna dvignila telefonsko slušalko in poklicala uredništvo ‚Morning-Newsa'. Prosila je, naj ji pokličejo k telefonu Marka.

»Kaj nameravaš prihodnji teden, Mark?« ga je vprašala.

»Delati.« Markov ledeni odgovor je pač ni izpodbujal k zaupnosti.

»Jahto imam, Mark!«

»To sem že v časopisih brал. Zdi se, da imaš precej uspeha v novem poklicu. Čestitam!«

»Mark, nikar vendar tako ne govori z menoj. Vsi ljudje mislijo, da kaj takšnega počnem, celo Mrs. Graveva.«

»No, kaj naj bi si pa ljudje drugega mislili?«

»Saj ni moja jahta, Mark. Posodil mi jo je neki prijatelj, ko je izvohal, da je v resnici nimam.«

»Vse lepše in lepše! Ubogo dekletce! Niti jahte nima. Takoj jo ji moramo priskrbeti! Bolan bom, če te bom še dolgo poslušal. Če je to vse, kar si mi nameraval povedati, bom rajši spet odložil slušalko. Dosti dela imam.«

»Slabe volje si, to je vse. Poklicala te bom pozneje in vprašala, ali bi šel z menoj na potovanje v Nassau.«

»Hvala. Rajši ne. Utegnilo bi se ti zgoditi, da bi te izdal pred vsemi novopečenimi prijatelji. Razen tega si že sedem let nisem kupil novega smokinga. In takšne vožnje si pač sploh ne morem privoščiti, ker moram delati.«

»Le zakaj ne moreš biti nekoliko ljubeznivejši, če te pokličem? Tako sem se veselila na ta pomenek s teboj!«

»Vojvodinja, laskate mi. Toda uboga časopisna para, kakor sem jaz, ima pač še drugo delo, kakor ubogati vojvodinjo na prvi migljaj. Ali mi imate še kaj važnega sporočiti? Če ne, bi vas prosil, da odložite slušalko. Dela imam več ko preveč!«

Dalje prihodnjič

H*U*M*O*R

Previdnost

»Jaka, zakaj pa tako nepremično strmiš v svoj plašč na obešalniku? Ali misliš, da ti ga bo kdo odnesel?« zaskrbljeno vprašuje Kodretov Jože svojega prijatelja, s katerim sedi v gostilni pri poliču vina.

»Previdnost je mati modrosti,« se odreže Jaka.

»Drži. A potem bi moral tudi jaz venomer strmeti tja.«

»Tebi tega ni več treba, ker je tvoj plašč že pred pol ure nekdo odnesel.«

Priznanje

»Vem, da se večina moških poroči samo zaradi denarja. A ti, Janez, me prav gotovo ne boš zato vzel. Kaine, ljubček?«

»Ne, srček, za ves denar tega sveta se ne bi poročil s teboj.«

Pri draguljarju

»Gospa, vzemite tale prekrasni rubin, ki je nekdaj krasil krono nekega perzijskega šaha.«

»Ne, ponošenih stvari pa ne maram.«

Tiha ura

»Ves teden se veselim nedeljskega popoldanskega spanja.«

»Nisem vedel, da hodiš ob nedeljah spat.«

»Saj ne hodim jaz, temveč samo moja žena.«

Pri zdravniku

Zdravnik: »Ali veliko popijete?«

Pacient: »Kakor se vzame. Po mojem premalo, po sodbi moje žene pa preveč.«

Galantnost

»Lani sem bila tako srečna, ki si bil vse leto prvi v razredu. Letos si pa tako zaostal, da si zadnji. Le zakaj se ne potrudiš, da bi bil spet prvi?«

»Oprosti, mati, saj morajo biti tudi druge matere kdaj srečne.«

V živalskem vrtu

Dedek pelje Jurčka v živalski vrt. Deček nekaj časa radovedno opazuje zebro, na lepem pa vzklikne: »Dedek, zakaj so pa temu oslu oblekli mornarsko jopico?«

Prebrisani vnuk

Še mladosnna babica se sprehaja s svojim vnučkom po parku. Deček dolgo moleduje, naj mu kupi sladkorčkov. Ko pa vidi, da njegove prošnje ne zaležejo, ji zagrozi:

»Če mi takoj ne kupiš sladkorčkov, bom na vse grlo zavpil, da si moja babica.«

Preveč zahtevajo

Najemnik: »Stanovanje je tako vlažno, da poganjajo gobe po stenah.«

Hišni lastnik: »Alj mislite, da vam bodo za tri sto lir še vrtnice cvetele po stenah?«

Profesorska

Profesor: »Želite?«

Obiskovalec: »Gospod profesor, saj ste mi vendar rekli, naj se danes oglasim pri vas.«

Profesor: »A tako. Potem ste gotovo vi tisti, zaradi katerega sem naredil vozel na robec.«

Dobro ime

Sodnik: »Zakaj ste povedali stražniku napačno ime, ko vas je prijel?«

Obtoženec: »Gospod sodnik, saj človek vendar ne sme za vsako malenkost oblatiti svojega imena.«

Njen denar

Mož: »Že spet imaš nov klobuk.«

Žena: »Nikar se ne jezi, saj sem ga kupila za svoj denar.«

Mož: »Oho, kje si pa dobila toliko denarja?«

Žena: »Tvoje čevlje, o katerih si zmerom govoril, da te tišče, sem prodala.«

Varčnost

»Kadar reče moj mož: ‚Varčevati moramo', misli zmerom mene. Kadar pa pravi: ‚Človek si mora tudi kdaj pa kdaj kaj privoščiti', misli sebe.«

To še ni nič

»Ta človek je tako gibčen, da se lahko ovije okrog drevesnega debla.«

»To še ni nič. Jaz svojega moža okrog mezinca ovijem.«

Ubogljiv otrok

Oče je naročil svojemu petletnemu sinčku, naj ga ne moti, ker ima veliko dela. Sin dolgo časa ubogljivo gleda skozi okno in molči. Na lepem se pa obrne in pravi:

»Očka, ali ti smem nekaj povedati?«

»Ne, molči!« ga zavrne oče.

»In vendar bi ti rad nekaj povedal.«

»Molči!« spet zavpije oče.

Tokrat sin res umolkne. Ko čez kakšnih pet minut oče konča svoje delo, ga vpraša:

»No, zdaj pa povej, kaj mi imaš povedati.«

»Očka, prej je neki tuj mož sedel na tvoje motorno kolo, ki je stalo pred hišo in se odpeljal z njim.«

Telefon v službi človeštva

Pozno zvečer je v oxfordskem telefonskem uradu zazvonil telefon. Gospodična, ki je imela nočno službo, je dvignila slušalko in vprašala: »Katero številko želite?«

Namesto odgovora je zaslišala več glasov, nato pok in slokanje. To ji je zadostovalo. Odložila je slušalko in takoj poklicala policijo. Štiri minute nato je policija v neki draguljarni našla umorjenega zlatarja in njegovo ženo.

Ko se je čez štiri tedne vršila razprava proti zločincem, ki so vdrli v draguljarno, je bila gospodična iz telefonskega urada glavna priča. Ker je lahko potrdila, da je usodni telefon zazvonil ob 23. uri 11 minut, zločincem ni pomagal noben še tako skrbno izmišljen alibi.

*

Najsvojevrstnejši telefonski klic je bil pa nedvomno tisti, ki je igral glavno vlogo v aferi Williama Wallacea. William Wallace je živel v Liverpoolu in je bil po poklicu zavarovalni agent. Nekega dne ko je bil službeno odsoten, je neznan zločinec umoril njegovo ženo. Pri tem umoru je igral telefon veliko vlogo.

V klubu, v katerega je redno skoraj vsak dan zahajal William Wallace, je nekega večera pozvonil telefon. Nekdo je zahteval Wallacea. Ker tedaj Wallaca ni bilo v klubu, se je oglasil klubski tajnik. Neznanec pri telefonu ga je prosil, naj sporoči Wallaceu, naj se naslednji dan zvečer oglasi pri njem zaradi neke kupčijske zadeve. Tajnik si je napisal dani naslov in ga sporočil Wallaceu.

Naslednji večer je William res odšel na določeno mesto. A ulice, kamor ga je neznanec povabil, sploh ni bilo. Ker naslova nikakor ni mogel najti, se je pozno zvečer vrnil domov. Na svojo grozo je doma našel svojo ženo umorjeno.

Umora so obdolžili Williama, češ da je sam namerno telefoniral v klub, da bi tako imel alibi. Wallace se je z vsemi silami boril zoper to obsodbo in naposled dosegel, da ga je apelacijsko sodišče oprostilo.

Pred nedavnim je William umrl, a kdo je bil morilec njegove žene, še niso ugotovili. Če je zločin sam izvršil, potem je odnesel skrivnost s seboj v grob.

*

V predmestju Portsmoutha je živel neki izredno grob trgovec. Posebno po telefonu je rad kazal svojo surovost. In vendar ga telefon v najhujši stiski ni pustil na cedilu.

Nekega dne je zazvonilo na telefonskem uradu. Oglasil se je nežen otroški glasek in povedal: »Očka je padel v vodnjak. Nikogar ni v bližini, ki bi ga rešil, jaz sem pa tudi še premajhna.«

Čez nekaj minut je bila že policija na mestu. Grobijana so izvlekli iz vodnjaka in ga tako rešili smrti. Od tega dne dalje je trgovca pri telefonu sama ljubeznivost. Predobro mu je še v spominu padec v vodnjak.

*

V Galsgowu je neki mladenič poklical svoje dekle po telefonu in ji dejal, da se je prepričal, da ga ne ljubi več in se bo zato končal.

Gospodična na telefonskem uradu je prisluškovala temu razgovoru in obvestila o mladeničevem namenu policijo. Še preden je mladenič odložil slušalko, že je stala v telefonski celici policija in mu preprečila samomor. Telefon je spet rešil človeško življenje.

Ženska in moda

Moda je nekaj nenavadnega. V času, ko je najmanj potrebna, se najrajši razbohoti in razkazuje v kričavih oblikah in barvah. In mnogo je še žensk, ki se ji suženjsko vklanjajo, misleč, da jih moda dela prikupne in lepe. Sirote ne vedo, kako se motijo.

Prikupnost ni vezana na modo, prav kakor lepota ni vezana na čas. Ali še nikoli niste opazile, da srečamo ženske, ki so zmerom moderne, ženske, ki se jim vse poda, pa spet takšne, ki se zde v vsaki obleki kakor strašilo za koruzo? Zakaj? Prve znajo obleko nositi, prilagode jo svoji zunanjosti in osebnosti, druge pa skušajo svojo osebnost prilagoditi muhasti modi, kar kajpak ni mogoče, ker se moda izpreminja, osebnost pa ostane zmerom ista.

Le malo je žensk, ki bi imele denarja na prebitek za izbiro svoje garderobe, in z zadovoljstvom in zadoščenjem moremo hkrati ugotoviti, da niso vselej najbolj elegantne, čeprav so oblečene po najnovejši modi.

Inteligentna ženska si bo kupovala preproste obleke, resnih barv, lepih črt in iz prvovrstnega blaga. Če je obleka krojena preprosto, če je nje barva nevsiljiva, je pripravna za razne drobne okraske, ki jih večkrat menjavamo in z njimi izpreminjamo izraz in lice obleke.

Modra ženska se obleče po potrebi in ne samo po modi. Tako v dežju ne bo tekala okrog v svileni obleki, poleti si pa ne bo obešala krznenih ogrinjal okrog vratu — pa čeprav ‚moda to zahteva'.

Vidimo, da se vračamo k zmernosti in praktičnosti. Tako je pidžamo že kdaj izpodrinila spalna srajca, ki je res bolj praktična, pa tudi bolj ljubka. Pidžamo nosimo le še zjutraj, ko vstanemo, toda tudi tedaj je primernejša čedna domača obleka. Za domača dela je najpripravnejša preprosta obleka, ki jo zapenjamo od vratu do spodnjega roba. Poleti je iz pralnega blaga, pozimi pa iz tople flanele.

Za kosilo — če le moremo in utegnemo — oblečemo nekoliko boljšo obleko. Neizbežno je pa, da se preoblečemo, če imamo goste, čeprav so samo bližnji sorodniki. Kadar pa kosimo zunaj, oblečemo dopoldansko obleko, ali pa kostim s svežo pralno bluzo.

Če si ogledamo kakšno športno prireditev, se tudi športno oblecimo, kar pa še ne pomeni, da moramo imeti lovski klobuk s petelinjim peresom in kostima s suknenimi zelenimi obrobki.

Če hodimo k operam in h koncertom resneje in svečano oblečene, hočemo s tem izraziti svoje spoštovanje do umetnine in umetnika, ki jo je ustvaril. Nekatere plehke ženske pa menijo, da je to najlepša priložnost, da se načičkajo in ovesijo z nakitom kakor božično drevo. To je prav tako netaktno in neokusno, kakor če pištorkljamo k »Aidi« v okovanih čevljih.

In za konec še dve tehtni skrivnosti, ki modri ženski že zdavnaj nista več skrivnosti: če se hočeš dobro obleči, se obleci nevsiljivo. In vedi, da ženska, slepo oblečena po najnovejši modi, ni vselej dobro oblečena.

Saška

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Lepa črna popoldanska obleka je zelo zvončasto krojena. Rokavi so tričetrtinski. Okrog vratu in vzdolž rokavov je okrašena s potiskanim blagom. Druga obleka je prav tako popoldanska iz temnega blaga. Zelo zanimiv je vratni izrez, ki ga krasita dve kovinasti sponki. Krilo je le malo nagubano. Z enako sponko zapenjamo tudi pas. Kako ljubko lahko popravimo staro obleko, vidimo na našem tretjem modelu. Temnomodro krilo je preprosto krojeno in ima všite žepe. Hrbet in zavihi na kimonsko krojenih rokavih so prav tako modri kakor krilo. Sprednji del je lepe rožnate barve, ki ga zapenjamo z vrsto modrih gumbov.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 260

Sestavil T. C. Kok

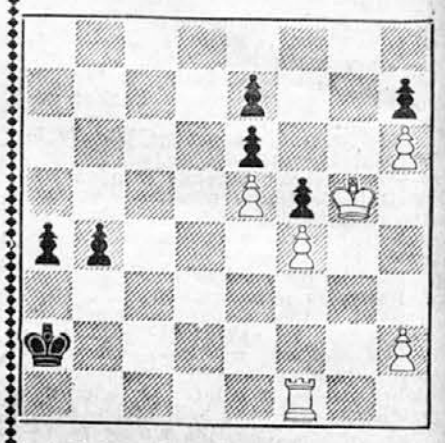

Beli: Kg5; Tf1; Pe5, f4, h2, h6. (6)
Črni: Ka2; Pa4, b4, e6, e7, f5, h7. (7)

Beli na potezi izsili remis.

Beli črnim kmetom ne bo neposredno kos. Zateči se bo moral k ukrepu, ki spominja na samomor, a ga vendar reši.

Spet je šlo za zmago

261. ŠPANSKA IGRA

P. Keres—E. Grünfeld

Poznanj, maj 1943.

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Lb5, a6. 4. La4, Sf6. 5. 0—0, Le7. 6. Sc3 [redek ukrep, ki ga Keres zadnje čase večkrat uspešno izvaja; z njim zasleduje daljnosežne poziciiske cilje, ki jih v tej partiji izvrstno uveljavi. Običajno je 6. Te1 ali 6. De2] **b5. 7. Lb3, d6** [b4. 8. Sd5, S×e4 vodi v pragozd zapletov]. **8. Sd5, Sa5.** [Vsak gre lovit svojega lovca.] **9. S×e7, D×e7. 10. d4, S×b3.**

[Dr. Euwe je Keresu zaigral v dvoboju: 0—0. 11. de5, de5. 12. Lg5, Lb7. 13. De1, S×b3. 14. ab3, h6. 15. L×f6, D×f6. 16. De3, Dc6. 17. Tfe1, f6 itd. in črni je zaradi nasprotnikovega nasilja celo dobil. Na ed4 bi beli najbrž nadaljeval z 11. e5, de5. 12. Te1 (S×e5. D×e5. 13. Te1, Se4 in Lb7), Lg4! in po naši sodbi črnemu ni treba izgubiti, kakor so nekateri mnenja.]

11. ab3, Lb7. [Lg4 bi bila mnogo boljša poteza, medtem ko si zdaj beli spretno zagotovi jasno poziciisko prednost.] **12. Lg5, h6.** [Za črnega bi bilo zdaj že usodno seči po kmetu e4 (Te1!), torej ni imelo nobenega smisla napadati ga še z lovcem, ki bi z g4 belega lahko zelo oviral v središču (točka d4).] **13. L×f6, D×f6. 14. Te1, 0—0. 15. de5, de5. 16. Dd3, Tfe8. 17. Dc3, De7. 18. b4** [Beli je zdaj v jasno boljšem položaju: črna kmeta a6 in c7 sta zaostala; skakač je močnejši od lovca in beli se svobodneje kreta; v nadaljnjem bo prišlo vse to še bolj do izraza.] **Tac8.** [Črni se je že izdal, kje ga čeveli žuli: c5 bi rad izvedel, toda beli ne da. Na druge poteze bi beli takoj vodil konja preko d2—b3 na c5.] **19. Dc5, D×c5. 20. bc5, Tcd8. 21. Te2, Te7. 22. Se1, f6. 23. f3, Ted7. 24. Sd3** [Iz linije d ni torej nič posebnega za črnega.] **Td4. 25. Kf2, Ta8. 26. Ta5** [Blokada! Drugače bi črni z a5, a4 in b4 oživel.] **Kf7. 27. Ke3, Tad8** [Ta4. 28. T×a4, ba4 bi še bolj razvrednotilo črne kmetel. **28. Td2, Ke7. 29. g4, Lc8. 30. Ta1, Lb7. 31. h4, g5.** [Beli ne grozi samo v pravem trenutku menjati trdnjav, temveč še prav posebno izvrtati jima na kraljevem krilu vdorno točko. Ke6 bi resda ne šlo zaradi 32. c3! T4d7 (Tc4. 33. Tc1 z grožnjo b3, Ta4. 34. b6! dobi). **33. c6!** in 34. Sc5+ zmaga, toda na Lc8 bi moral Keres g5 šele pripraviti [f5!]; dosti bi pa na stvari ne spremenilo.]

32. hg5, hg5. 33. Th1, Tf8. 34. c3! [Baš o pravem času; če se stolp umakne na d7 ali d8 prodre 35. Th7+, Tf7. 36. T×f7 in 37. S×e5+!], **Ta4. 35. Th7+, Tf7. 36. Tdh2. Lc8.** [Črna trdnjava ne more več na pomoč.] **37. T×f7+, K×f7. 38. Th7+, Kg6. 39. T×c7.** Črnega je že nekaj časa sliskala časovna zadrega in je tu — pred 40. potezo — porabil ves čas za razmišljanje. To se pravi, da je partijo izgubil. Toda kdo bi za črni položaj še kaj dal? S to zmago je postal Keres zmagovalec turnirja, saj je dobil vse partije.

Rešitev problema št. 258

1. Lh4 (grozi 2. D×h3+). T×h4. 2. De5

Rešitev problema št. 259.

1. d7!

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Ponarejena goveja juha

Potrebuješ tri in pol litra vode, 1 koren, korenino peteršilja, košček zelene, čebulo, 2 deki masti, masla ali olja, žlico paradižnikove konzerve, sol, cel poper, list pora, list ohrovta ali zeljev storž.

Vso zeleniavo ostrži, zreži na liste, jo prepraži in vse skupaj stresi v neosoljeno mrzlo vodo. Nazadnje pridaj še paradižnik. Kuhaj tako dolgo, dokler ne bo zeleniava popolnoma mehka. Ko je vse kuhano, precedi in pretlači. Juho zakuhaj z rižem ali kakšnim drugim vložkom za juho. Zelo okusen je vložek iz parmskega sira, ki ga naredi po tem receptu:

Na desko presei 8 dek moke, nastrgaj vanjo 8 dek parmskega sira, dodaj jajce, 1 deko masti ali masla in nekaj vode in zamesi precej trdo testo kakor za strgano kašo. Na strgalniku nastrgaj testo, da dobiš dobro kašo za juho. **E. P., Ljubljana**

Piškoti

Vzemi 2 jajci, 6 kavnih žličk olja, 8 kavnih žličk sladkorja, pol kavne žličke pecilnega praška, 1 zavitek vanilijevega sladkorja in malo nastrgane limonove lupine. Vse skupaj mešaj v skledi tako dolgo, da precej naraste. Potem dodaj še toliko presejane enotne moke, da dobiš srednje mehko testo, katero dobro pregneti in pusti počivati približno pol u. e. Iz testa oblikuj poljubne piškote in jih speci v vroči pečici. Iz te zmesi dobiš približno 110 nepreveliklh piškotov. Po dveh dneh se piškoti omehčajo, lahko jih pa hraniš tudi mesec dni. **V. I., Ljubljana**

Umetna mineralna voda

Na 3 decilitre mrzle vode vzemi približno 1 žlico jedilne sode in toliko časa mešaj, dokler se soda popolnoma ne raztopi. Nato dodaj isto količino vinske kisline, ki jo kupiš v obliki belega prahu v drogeriji. Voda začne šumeti in se peniti. Mešaj še zmerom, da se tudi ta dodatek popolnoma raztopi. Izpij takoj.

Najboljše je, če si umetno mineralno vodo, ki je zlasti v poletni vročini zelo osvežujoča, sproti pripravljaš. Je zelo dobra in ugasi žejo.

Prof. R. M., Ljubljana

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na **Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.**

Počivajte, da boste vedri in zdravi!

Zdi se vam, da se vse težkoče zbirajo okoli vas, da vam je še tako maihna dolžnost, ki jo morate izvršiti, težka kakor gora, in da se ne zanimate za nobeno stvar več. Pri vsem tem pa nočete priznati, da ste utrujeni, naveličani, da vam je težko živeti, samo zato, ker niste zbrani.

Predvsem si privoščite počitka. Nikar ne mislite, da je čas, ki ga prespimo, izgubljen. Tudi po kosilu, če le utegnete, lezite za četrt ure, zaprite oči in počivajte. Medtem ko počivate, nikar ne premišljujte in si ne belite glave, kako boste to ali ono uredili. Ko boste vstali, boste spet sveži, takrat boste pa tudi laže odločali o tem in onem.

Prav tako si morate najti časa, da v miru pojeste. Nikar ne jejte hlastno in hitro! Naglica škoduje prebavi, slaba prebava pa pušča nelepe ‚cvetke' po obrazu. Prav tako nikar preveč ne jejte, ker si s tem samo razširite želodec, nimate pa od tega nobenih koristi. Kdaj pa kdaj pojejte kakšno smokvo, jabolko, grozd, košček sladkorčka, in spet boste kmalu čvrsti in vedri.

Če trpite za nespečnostjo, pomislite, da stiskate obrvi in se vam nabirajo med očmi neprijetne gube. Preden zaspite, si denite na vsako oko topel obkladek. Če pa tudi tako ne boste dobro spali, se zvečer, preden ležete, umijte z mlačno vodo in smuknite v posteljo, ne da bi se do suhega obrisali.

Mučna bolečina, ki jo čutite v tilniku, in teža v vseh udih sta znamenje preutrujenosti in prevelikega napora. Ne morete se od srca smejati, četudi bi se še tako zelo radi. Lahko si pomagate. Položite na tilnik topel moker obkladek; še bolje pa učinkuje, če ovijete tudi zapestja s toplim obkladkom.

Nikar ne pozabite, da smo boljše volje, da nam življenjske težave ne povzročajo tolikšnega gorja in skrbi, če se dobro počutimo, ne pa, če smo utrujeni, oslabeli in zmerom slabe volje.

ŽENSKI RAZGOVORI

Ga. N. A., Ljubljana. V svojem dopisu nas prosite, da bi vam pojasnili recepte o zdravljenju visokega krvnega pritiska. Zelo radi bi vam zadevo pojasnili, vendar mislimo, da je bolje, če vprašate za svet založbo, ki je izdala ‚Priročnik za domačo uporabo zdravilnih zelišč'. Tam vam bodo pač lahko prav in točno odgovorili.

Gdč. L. B., Rakek. Tožite nam, da se pod pazduho tako zelo potite, da so že vse vaše obleke in bluze pokvarjene, čeprav imate povsod všite potnice.

Iz stare pletene obleke spletete za vašo hčerkico ljubko oblekco, kakršna je na naši zgornji sliki. Krilce in rokavci so nabrani. Lahko spletete oblekco tudi iz dveh barv ali dveh različnih vrst volne.

V lekarnah in drogerijah lahko kupite razne dobre pripomočke, ki ustavijo pot. Vendar bi vam svetovali, da najprej poskusite z domačim zdravilom. Skuhajte hrastovo lubje in z njegovim odcedkom zvečer umivajte podpazduhi. S čisto vodo splaknite, da ne pokvarite perila, ker pušča odcedek rjavkaste madeže.

Ga. M. Z., Ljubljana. Veseli nas, da ste si olajšali srce v pismu, ki ste nam ga pisali. Kakor pravite, niste sami s seboj zadovolini. Ko ste se pred dobrim letom poročili, ste si dopovedali, da mora vaš mož ostati v zvezi s svojimi prijatelji in da ga vi pri tem ne boste ovirali. Danes pa, ko zvečer odide in ste sami doma, ste spet slabe volje, ker se počutite tako zapuščeni. Dopovedujete si, da mora tudi vaš mož v družbo, kjer bo sproščen in dobre volje.

Upravičeno ste slabe volje, toda ne zaradi »polovc svojega moža, ampak

zaradi tega, ker si tistega večera ali popoldneva v tednu, ko ste sami, ne znate urediti. Ali pred poroko niste imeli prav nobenega zanimanja razen svojega zaročenca? Vzemite knjigo v roke, morda kakšno vezenje ali pletenje, če igrate klavir, pa se naučite kakšne nove skladbe, s katero boste naslednji dan moža veselo presenetili. Če vam pa še to ne zadošča, preglejte seznam svojih prijateljic. Marsikatero že dolgo niste videli. Morda imate prijateljico, ki ni čisto všeč vašemu možu. Obiščite jo in ne bo vam več dolgčas takrat, ko moža ne bo doma.

Dober nasvet za vsak dan v tednu

Četrtek

Prijateljica ima god. Rada bi jo razveselila s skromnim darilcem. Ali ste že pomislili, da bi bila zelo vesela lepega izvezenega pasu? Ukrojite ga iz grobega domačega platna in pošijte v narodnem vzorcu. Če imate precej širok usnjen pas in nekaj ostankov pisanega usnja, naredite iz teh ostankov nepreveliko cvetlice ali kakšne druge našivke in z njimi okrasite pas.

Petek

Danes pripravite namesto običajne močnate jedi krompirjeve kupčke, za katere potrebujete samo 1 žlico moke. Pol kile krompirja skuhajte, zmečkajte v pire, dodajte 1 jajce, 1 zavitek pecilnega praška, 1 jedilno žlico moke in pol kozarca vode, v kateri raztopite žličko sladkorja. Iz te zmesi polagajte na narahlo pomaščen pekač z žlico kupčke. Pecite jih 10 minut v pečici, da lepo zarumene. Potresite jih s sladkorjem ali soljo in jih dajte na mizo. K slanim krompirjevim kupčkom servirajte solato ali kakšno omako.

Sobota

Nepološčeni glinasti lonci so izborni hladilniki. Če več takšnih loncev napolnimo z mrzlo vodo in jih postavimo v sobo, bo v njej prav kmalu zavel prijeten hlad.

Nedelja

Nedelja je povsem vaša! Počivajte, zbirajte moči za naslednji teden in nikar preveč ne premišljujte. Lezite v senco ali na sonce, zaprite oči in počivajte. Nedelja je tudi zelo primerna, da si kakor koli očistimo obraz, da jemo samo sadje in zelenjavo in tako pospešimo prebavo. Vendar moramo tudi pri tem misliti na to, da ne sme biti nobene stvari preveč, ker lahko bolj škoduje kakor koristi.

Ponedeljek

V nedeljo ste oblekli novo poletno bluzo iz nežnega svetlega blaga. Kakor nalašč vam je padlo nekaj pudra nanjo in pustilo nelep rjavkast madež. Nikar se ne jezite! Vzemite krpico, ki vam je ostala od blaga, in z njo zdrgnite madež. Izginil bo, kakor bi trenil.

Torek

Dopusta je konec. Spet morate vsak dan zjutraj in opoldne po prašnih cestah v službo in iz službe. Nikar ne obupavajte in se ne bojte, da boste zbolele! Vsako jutro in vsak večer odprite okno, vadite nekaj dihalnih vaj in pljuča bodo spet očiščena in polna svežega zraka.

Sreda

Zapomnite si: če dela vaš mož doma, je njegova delovna soba ‚soba strahu' za otroke, za posle, razne nezaželene obiske in prav tako tudi za — vas. Le tako bosta v hiši vladala mir in zadovolistvo.

Ali ste že poskusili prati perilo brez mila?

Mnogoštevilne praktične poskušnje so že pokazale, da vešča gospodinja ne potrebuje pri pranju z »EVO« pralnim praškom nobenega mila; posebno če perilo tudi namoči v »EVO« prašku.

Z »EVO« pralnim praškom dobimo tudi snežno belino perila. Mnogo gospodinj je mnenja, da pralna sredstva, v kolikor še dobro belijo, vsebujejo klor.

»EVO« pralni prašek je pa, dasiravno pere snežnobelo, zajamčeno brez klora.

Pralni prašek »EVO«,
Zobna krema »VAN KAIT«.
Brivska krema »VAN KAIT«.

Zastopstvo:

Drago Križaj
Ljubljana - Medvedova 14/I

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.